

Vo svete financií zvedavo a hravo

Projekt na zvyšovanie úrovne finančnej gramotnosti u žiakov s mentálnym postihnutím
v podmienkach špeciálnej základnej školy

Skúsenosť z pedagogickej praxe

Tento projekt a všetky aktivity s ním súvisiace sú financované z Grantových programov Nadácie NBS
(www.nadacianbs.sk)

Vydavateľ: Špeciálna základná škola, Vtáčkovce 2, 044 47 Vtáčkovce
Autori: Mgr. Alica Breichová, Mgr. Viera Čitbajová, Mgr. Jana Daňková,
MVDr. Edita Dunayová, Mgr. Jakub Klučiar, Mgr. Lýdia
Kuchárová, Mgr. Ľubomír Mikula, Mgr. Eva Mocáková, Mgr. Mária
Ruščáková, Mgr. Ľubuša Šajdáková, Eva Tomašiaková, MVDr. Soňa
Tomečeková, PhDr. Alena Vítová
Kontakt na autorov: Špeciálna základná škola, Vtáčkovce 2, 044 47 Vtáčkovce,
szs.vtackovce@gmail.com
Názov: Vo svete financií zvedavo a hravo
Rok vytvorenia: 2023

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedajú autori. Text neprešiel jazykovou úpravou.
Táto publikácia a aktivity v nej opísané boli zrealizované a financované z Grantových
programov Nadácie NBS (www.nadacianbs.sk).

Kľúčové slová

finančná gramotnosť, euro, peniaze, mena, banka, hospodárenie, sporenie, investovanie, úver a dlh, finančná zodpovednosť, poistenie, spotrebiteľ, výmenný obchod

Anotácia

Projekt je zameraný na zvyšovanie úrovne finančnej gramotnosti zraniteľným skupinám obyvateľstva, a to žiakom z marginalizovanej rómskej komunity, s mentálnym a iným pridruženým postihnutím, ako aj ich rodinným príslušníkom, a to hravou formou, s použitím modernej technológie, rôznych názorných pomôcok a množstvom aktivít. Zámerom projektu je prostredníctvom rôznych aktivít, besied či hier naučiť žiakov a ich rodinných príslušníkov uvedomiť si hodnotu peňazí, naučiť ich s nimi hospodáriť, dokázať sa orientovať vo svete financií.

Cieľom projektu, a teda aj tejto pedagogickej skúsenosti, je poskytnúť prehľad o zvyšovaní finančnej gramotnosti žiakov s mentálnym postihnutím v podmienkach špeciálnej základnej školy. Mentálne postihnutie môže obmedziť schopnosť jednotlivcov správne hospodáriť s financiami, čo môže mať negatívny vplyv na ich život a budúcnosť. Preto je dôležité, aby mali prístup k finančnej gramotnosti, ktorá by im pomohla získať základné finančné zručnosti a zlepšiť tak aj ich finančnú situáciu. Zvyšovanie finančnej gramotnosti žiakov s mentálnym postihnutím je kľúčové pre ich úspech v budúcnosti.

OBSAH

OBSAH

Úvod	strana 5
1. Zisťovanie aktuálnej úrovne finančnej gramotnosti u žiakov	strana 7
2. Kde sa vzali a načo nám sú peniaze	strana 8
3. Navrhnutie a výroba školského platidla	strana 24
4. Hráme sa na výmenný obchod	strana 26
5. Sporenie	strana 30
6. Úver a dlh	strana 39
7. Sporenie a investovanie	strana 43
8. Riadenie rizika a poistenie	strana 57
9. Plánovanie, príjem, práca – Tvorba rozpočtu	strana 71
10. Finančná zodpovednosť spotrebiteľov – Šetríme	strana 73
11. Burza vecí a vecičiek	strana 79
Záver	strana 80

Tento projekt a všetky aktivity s ním súvisiace sú financované z Grantových programov Nadácie NBS
(www.nadacianbs.sk)

Úvod

Peniaze sú neoddeliteľnou súčasťou našich životov už celé stáročia. Svet bez nich si už nedokážeme ani predstaviť. Používame ich v každodennom živote a zastávajú v ňom dôležitú úlohu. Vieme však s nimi nakladať a hospodáriť? Uvedomujeme si, akú majú vlastne moc? Vieme vôbec prečo a načo vznikli? Tieto a mnohé ďalšie otázky je potrebné deťom zodpovedať už v útlom veku a venovať sa rozvíjaniu finančnej gramotnosti. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Portál finančnej osvety a ochrany finančného spotrebiteľa MF SR (<https://www.fininfo.sk/fininfo/financny-spotrebiteľ/financna-gramotnost/co-je-financna-gramotnost-ine-gramotnosti/co-je-financna-gramotnost-ine-gramotnosti.html>) zjednodušene definuje finančnú gramotnosť ako schopnosť využívať svoje znalosti a skúsenosti pri narábaní s financiami, a to s cieľom finančne sa do života zabezpečiť. Preto sa globálne považuje za jednu zo základných životných zručností. Týka sa každého jednotlivca bez ohľadu na vek, pohlavie, národnosť, dosiahnuté vzdelanie, povolanie, rodinný stav, či spoločenské postavenie. Závisí od nej rozhodovanie jednotlivca, na ktoré vplyvajú aj tieto ďalšie faktory:

- globalizácia, digitálne technológie, cezhraničné poskytovanie finančných služieb a rozsah ich poskytovateľov,
- zložitosť, rôznorodosť a sofistikovanosť finančných produktov, sociálne systémy, ale i neistota a demografické zmeny, ako napr. starnutie obyvateľstva,
- v neposlednom rade aj informačná a odborná asymetria (na jednej strane stoja profesionáli, štát a firmy a na strane druhej bežný spotrebiteľ).

Žiaci s mentálnym postihnutím majú svoje špecifiká v rozumových schopnostiach, od pamäte, myslenia, reči, vnímania, až po fantáziu. Často si neuvedomujú následky svojich činov, čo im v spojení s nedostatočne rozvinutou finančnou gramotnosťou môže v ich ďalšom živote a napredovaní výrazne uškodiť, stávajú sa ľahšími obeťami finančných podvodov.

Finančná gramotnosť sa týka schopnosti zvládať osobné financie a rozhodovať o finančných záležitostiach. U žiakov s mentálnym postihnutím môže byť táto schopnosť obmedzená. Finančnej gramotnosti sa však možno učiť a rozvíjať ju prostredníctvom vhodnej výučby a tréningu. Pri výučbe finančnej gramotnosti u žiakov s mentálnym postihnutím je potrebné zohľadniť ich individuálne potreby a schopnosti. Žiaduce je využívanie vizuálnych pomôcok a jednoduchých jazykových výrazov, viacnásobné opakovanie, praktické tréningy, rôzne hry a aktivity.

Medzi témy, ktoré sa môžu zahrnúť pri výučbe finančnej gramotnosti pre žiakov s mentálnym postihnutím, patria základné bankovníctvo, plánovanie rozpočtu, zodpovedné používanie kreditných kariet a úverov, zodpovedné nakupovanie a výber produktov a služieb, investovanie, sporenie. Finančná gramotnosť je dôležitou zručnosťou pre každého človeka, vrátane žiakov s mentálnym postihnutím. Je dôležité, aby sa žiaci naučili základné finančné zručnosti a porozumeli konceptom, ako sú úspory, bankové účty, rozpočet, úver a podobne. Výučba finančnej gramotnosti môže pomôcť žiakom s mentálnym postihnutím získať základné finančné znalosti a zručnosti, ktoré im umožnia zvládať svoje osobné financie a byť tak nezávislími.

Vo výučbe finančnej gramotnosti žiakov s mentálnym postihnutím by sme sa mali zamerať, okrem iného, aj na:

- využitie vizuálnych pomôcok – mnoho žiakov s mentálnym postihnutím sa lepšie učí, keď majú vizuálnu podporu. Preto sa odporúča použiť vizuálne pomôcky, ako sú diagramy, obrázky, ilustrácie, videoprojektory, ktoré by mohli pomôcť pri vysvetľovaní zložitých finančných konceptov,
- použitie jednoduchého jazyka – finančná terminológia môže byť pre niektorých žiakov s mentálnym postihnutím ťažká, preto je dôležité použiť jednoduchý jazyk a vysvetliť pojmy v zrozumiteľnom jazyku,
- praktické skúsenosti – tie môžu byť veľmi užitočné pri učení finančných zručností,
- využitie herných prvkov – hry a zábavné aktivity sú veľmi účinným spôsobom, ako naučiť žiakov finančnú gramotnosť. Existuje mnoho hier a aplikácií, ktoré sú zamerané na učenie financií a ktoré by mohli byť vhodné pre žiakov s mentálnym postihnutím,
- získanie pomoci odborníka – môžete sa obrátiť na finančné poradenské služby alebo na organizácie zamerané na pomoc žiakom s mentálnym postihnutím, či na Národnú banku Slovenska a ich projekty.

1. ZISŤOVANIE AKTUÁLNEJ ÚROVNE FINANČNEJ GRAMOTNOSTI U ŽIAKOV

Projekt s názvom Vo svete financií zvedavo a hravo, do ktorého sa žiaci zapájajú, je súčasťou výchovno-vzdelávacích aktivít so zameraním na rozšírenie, obohatenie a utvrdzovanie vedomostí spojených s finančnou gramotnosťou. Zručnosti, ktoré si žiaci nacvičujú v rámci týchto aktivít, sú potrebné pre aplikáciu v praktickom živote.

Aby sme zaistili merateľné výsledky a vedeli vyhodnotiť úspešnosť projektu, je potrebné venovať dostatočný čas príprave dotazníkov, realizácii a ich vyhodnoteniu na začiatku v prvom týždni a na konci projektu. Otázky v dotazníkoch je dôležité formulovať jednoducho, aby ich každý žiak pochopil a dokázal odpovedať primerane svojim schopnostiam a možnostiam. Týmto spôsobom zistíme úroveň vedomostí žiakov v oblasti finančnej gramotnosti pred realizáciou projektu. Účinnosť realizovaných aktivít pri rozvoji finančnej gramotnosti u žiakov vyhodnotíme tými istými dotazníkmi po ukončení projektu. Po obsahovej stránke je v jednotlivých dotazníkoch dôležité naplniť obsah vzdelávania finančnej gramotnosti pre prvý stupeň ZŠ. Dotazníky je treba prispôbiť jednotlivým stupňom mentálneho postihnutia žiakov. Aktivity je potrebné pripraviť tak, aby nadobudnuté vedomosti a zručnosti boli využiteľné pre žiakov, aby ich dokázali aplikovať v bežnom živote. Pri rozvíjaní finančnej gramotnosti žiakov je potrebná atraktívna forma, jedinečnosť a nápaditosť aktivít, k čomu prispievajú kreatívni učitelia a v nemalej miere aj praktické edukačné pomôcky. Ďalším cieľom, na ktorom je dôležité pracovať pri rozvíjaní vedomostí, zručností a návykov žiakov v oblasti finančnej gramotnosti, je prepojenie medzipredmetových vzťahov. Vďaka týmto aktivitám je vzdelávanie o svete peňazí pre žiakov všetkých ročníkov jedinečné a zaujímavé.

2. KDE SA VZALI A NAČO SÚ NĀM PENIAZE

Kognitívny cieľ:	Oboznámiť sa so vznikom a históriou peňazí. Poznať jednotlivé bankovky a mince, pomenovať ich, určiť ich hodnotu.
Afektívny cieľ:	Kooperovať v skupine. Prejaviť radosť z úspechu. Adekvátnym spôsobom prijať neúspech. Uvedomiť si hodnotu peňazí.
Psychomotorický cieľ:	Pracovať podľa pokynov na interaktívnej tabuli. Zlepšovať jemnú a hrubú motoriku prostredníctvom pohybovej hry. Manipulovať s pomôckami a maketami peňazí.
Časová dotácia:	3 vyučovacie hodiny (135 min)
Počet žiakov:	Žiaci budú pracovať v skupinách, ideálny počet žiakov v skupine pre dané aktivity je 5 žiakov. Počet skupín zvolíme podľa celkového počtu žiakov, ktorí budú na aktivitách participovať. Ideálny počet skupín je 4.
Cieľová skupina:	žiaci špeciálnej základnej školy
Medzipredmetové vzťahy:	geografia, vlastiveda, matematika, telesná výchova, vecné učenie
Pomôcky:	makety eurobankoviek a euromincí, zalaminované makety peňazí používaných na jednotlivých svetadieloch, tabuľky na písanie (prípadne papiere), detské pokladne, plastové obaly z Kinder vajíčok, lyžičky, mäkká väčšia hracia kocka (alebo klasické hracie kocky), nástenná mapa sveta, tvrdý farebný papier, zošity a písacie potreby
Priebeh aktivít:	Žiaci sú v úvode aktivity oboznámení s cieľom a plánom aktivít, a to prostredníctvom vlastnej prezentácie, pripravenej v programe Canva (viď prezentácia <i>Kde sa vzali a načo sú nám peniaze</i>)
1.aktivita:	Video Žiaci si pozrú krátke video zachytávajúce históriu a vznik peňazí aj ich využitie (na internete je k dispozícii množstvo videí, od vtipných, krátkych, cez obsiahlejšie a odbornejšie – prihliadame najmä na to, aby video bolo veku a mentálnej úrovni žiakov primerané - odkaz na nami použité video nájdete na 4. stránke prezentácie). Po dopyzeraní videa vedieme so žiakmi krátku diskusiu na zreprodukovaní videného, na zopakovaní si histórie peňazí a argumentovaní, na čo sú nám vlastne peniaze a či sú pre život potrebné.

2.aktivita: Menovka

Žiakov rozdelíme do skupín a rozdáme im tvrdý farebný papier (do každej skupiny jeden papier inej farby) a vyzveme žiakov, aby sa spoločne dohodli na názve svojej skupiny. „Menovka“ bude slúžiť aj na zápis bodov, ktoré budú žiaci získavať za splnené úlohy. Každá skupina dostane tabuľku na zapisovanie (možné nahradiť náčrtníkom, respektíve papierom), pomocný papier, písacie potreby a zvolia si svojho zapisovateľa. Žiakov upozorníme, že v skupine musia kooperovať, spolupracovať, radiť sa spoločne, ale tak, aby ich nepočuli iné skupiny, keďže za aktivity a úlohy budú zbierať body a na konci sa dozvieme, ktorá skupina je najlepšia v poznávaní a počítaní peňazí.

3.aktivita: Akou menou platíme u nás na Slovensku?

Žiakom kladieme otázky (ktoré sú spracované aj v prezentácii na stránke č. 5), odpovede na ne žiaci zaznamenávajú do tabuľky. Za každú správnu odpoveď žiakom na menovku napíšeme 1 bod.:

- Akou menou platíme na Slovensku?
- Aká je najnižšia nominálna hodnota eurobankovky?
- Aká je naopak najvyššia nominálna hodnota eurobankovky?
- Akú farbu má 10 € bankovka?
- Ktorá bankovka má zelenú farbu?
- Aká je najvyššia hodnota mince?
- Čím, okrem hotovosti, môžeme v obchode platiť?
- Akú farbu má bankovka s hodnotou 50 eur?
- Akú farbu má 500 € bankovka?

Po každej otázke a napísanej odpovedi žiakom bankovky (makety, hracie peniaze) aj ukážeme. Ďalej sa žiakov pýtame, kde majú ľudia uložené peniaze. Ak ich nemajú v hotovosti, v peňaženke, alebo niekde doma ukryté, tak sa peniaze ukladajú v.....(banke). Žiaci vymenujú banky, ktoré poznajú.

O to, aby u nás bankový systém a financie fungovali tak, ako majú, sa stará Národná banka Slovenska. V prezentácii, na stránke č. 6 sa žiaci oboznámia s funkciou a úlohou Národnej banky Slovenska.

4.aktivita: Diskusia

So žiakmi diskutujeme, či si myslia, že sa všade na svete platí rovnakou menou, rovnakými peniazmi. Spýtame sa ich, na akom svetadieli leží Slovenská republika. Pokračujeme diskusiou o tom, že nie každá krajina má rovnakú menu. Na rôznych svetadieloch, v rôznych častiach sveta, sa platí inými peniazmi. Starší žiaci môžu vymenovať svetadiely a nájsť ich aj na mape sveta. Pozrieme si mapu sveta (v prezentácii na stránke č. 7), na ktorej vidíme, akými najčastejšími menami platíme na jednotlivých svetadieloch.

- 5.aktivita:** *Zoznam všetkých svetových mien voči euru*
Keď cestujeme do inej krajiny a nie je možné platiť eurami, musíme si naše eurá zmeniť na peniaze, ktorými sa v danej krajine platí. Žiaci odpovedajú písomne na otázku, v akých inštitúciách si môžeme peniaze zmeniť? Na stránke č. 8 v prezentácii ukážeme žiakom, koľko peňazí by mohli dostať za jedno euro v krajine, ktorú si vyberú, a to prostredníctvom kurzového lístka. V nasledujúcich aktivitách žiakom ukážeme, ako vyzerajú peniaze v niektorých krajinách. Úlohou žiakov bude peniaze si pozrieť, prísť k mape sveta a nájsť danú krajinu (použijeme zalaminované makety peňazí iných krajín z prílohy 1 *Peniaze v rôznych krajinách*).
- 6.aktivita:** *Európa (stránka č. 10 v prezentácii)*
Žiaci na tabuľku napíšu, na akom svetadieli leží Slovenská republika, prídu k mape sveta, ukážu (za pomoci učiteľa) svetadiel Európa a pokúsia sa nájsť aj Slovenskú republiku, prípadne aj susedné štáty Slovenskej republiky. Žiakov oboznámime, čo je vyobrazené na eurobankovkách.
- 7.aktivita:** *Hra s pokladňou, na obchod*
Každá skupina dostane pokladňu s balíkom peňazí (postačí aj balík peňazí). Ukážeme žiakom kartičku s obrázkom a sumou, ktorú musia zo svojich peňazí vyskladať. Na kartičkách sú veci bežnej potreby (viď príloha 2 *Kartičky – hra s pokladňou*). Mladším žiakom a žiakom so stredným stupňom mentálneho postihnutia ukážeme kartičky s nižšou sumou. Za každú správne vyskladanú sumu žiaci získavajú bod. Hru obmieňame, ak majú žiaci napr. vyskladať sumu 22 €, povieme im, že ju musia vyskladať bez použitia 20 eurovej bankovky, potom len s použitím mincí a pod.
- 8.aktivita:** *Amerika (stránka č.11 v prezentácii)*
Pýtame sa žiakov, či vedia, ako sa nazýva mena, ktorou sa platí v Amerike. Žiaci si následne pozrú makety dolárov (viď príloha 1 *Peniaze v rôznych krajinách*), oboznámime ich s tým, aké osobnosti sa na nich nachádzajú. Vybraný žiak nájde na mape sveta, za pomoci učiteľa, svetadiel Amerika.
- 9.aktivita:** *Hádzanie kockou*
Každá skupina hodí kockou trikrát, prípadne troma kockami naraz. Hodnotu každého hodu si žiaci zapíšu na tabuľku a následne spočítajú. Výsledné číslo musia vyskladať z eurobankoviek a mincí. Skupina získava bod, ak správne vypočíta sumár hodov a správne vyskladá výslednú hodnotu (napr. $6+4+5=15$).

Každá skupina to zopakuje trikrát. Môžu tak získať max. 3 body. V prípade, že je výsledok správny, ale hodnota v eurách je nesprávne vyskladaná alebo naopak, skupina bod nezískava.

10.aktivita: *Šikovný počtár*

Žiaci majú za úlohu zoradiť euromince vzostupne, od tej s najnižšou hodnotou, po tú s najvyššou hodnotou, spočítať ich celkovú hodnotu a zapísať ju na tabuľku. Po splnení úlohy žiaci pokračujú zoradením eurobankoviek zostupne, od najväčšej, po najmenšiu, spočítajú ich celkovú hodnotu a zapíšu výsledok na tabuľku. Podmienkou pre získanie bodu je správne zoradenie mincí a bankoviek a správne zapísaný výsledok. Mladší žiaci a žiaci so stredným a ťažším stupňom mentálneho postihnutia mince a bankovky len skladajú, zostupne aj vzostupne, nespočítavajú ich celkovú hodnotu.

11.aktivita: *Afrika (stránka č. 12 v prezentácii)*

Žiakov sa pýtame, aký ďalší svetadiel poznajú, navedieme ich nápovedami typu, že na tomto svetadieli je teplo, že sa tam sťahujú vtáky na zimu, aj od nás zo Slovenska, že je to obľúbené miesto na oddych a dovolenku, žijú tam exotické zvieratá a pod. Žiaci opäť prídu k mape sveta ukázať svetadiel Afriku a dáme im k nahliadnutiu makety afrických peňazí (viď príloha 1 *Peniaze v rôznych krajinách*). Pýtame sa, či poznajú nejaký štát v Afrike, prípadne ich navedieme na mape k Egyptu.

12.aktivita: *Staroveký Egyptan (stránka č. 13 v prezentácii)*

Na interaktívnej tabuli žiakom ukážeme obrázok egyptských hieroglyfov. Ich úlohou bude na tabuľku napísať zadané číslo len podľa hieroglyfov. Na začiatku si to spoločne so žiakmi vyskúšame a až keď žiaci pochopia princíp, začína sa hra o body. Mladší žiaci a žiaci so stredným stupňom mentálneho postihnutia prepisujú do hieroglyfov čísla jednoduchšie, jedno a dvojciferné. Za každý správne napísaný hieroglyf získava skupiny bod.

13.aktivita: *Ázia (stránka č. 14 v prezentácii)*

Žiaci ukážu svetadiel Áziu na mape sveta. So žiakmi vedíme diskusiu, ktoré najznámejšie štáty Ázie poznajú, resp. ich môžu vyhľadať na mape. Nápoednými otázkami sa dostaneme k Číne, ktorá je najľudnatejším štátom, teda tam žije najviac ľudí a k štátu Japonsko. Aj meny, ktorými sa platí v týchto štátoch si ukážeme (viď príloha 1 *Peniaze v rôznych krajinách*).

14.aktivita: *Myslím si číslo* (stránka č. 15 v prezentácii)

Žiaci sa v skupinkách spoločne radia, na aké číslo myslím. Svoje odpovede zaznamenávajú na tabuľky. Za každé správne uhádnuté číslo získava skupina jeden bod.

Myslím si číslo, ktoré je:

- o 2 menšie, ako číslo 10,
- väčšie ako 13 a menšie ako 15,
- o 15 väčšie ako číslo 15,
- väčšie ako 39 a menšie ako 41,
- menšie ako 3 a väčšie ako 1,
- o 5 menšie ako číslo 16,
- o 7 väčšie ako číslo 8.

15.aktivita: *Austrália* (stránka č. 16 v prezentácii)

Žiakov sa pýtame, či vedia niečo o Austrálii, aké zvieratá tam žijú, aké je tam podnebie, akými peniazmi sa tam asi platí. Vyzveme ich, aby na mape sveta ukázali svetadiel Austráliu. Žiaci sami prídu na to, že je to najmenší svetadiel. Necháme ich obzrieť si zalaminované makety peňazí (viď príloha 1 *Peniaze v rôznych krajinách*).

16.aktivita: *Rýchlobežcový počtár*

V plastových obaloch od Kinder vajec sú ukryté papieriky s početovými operáciami na sčítanie a odčítanie, v podobe reťazových príkladov ($5+6-3+8$, $20-7-2-4$, $9+8-4-1$ a pod.). Úlohu vybraného žiaka zo skupiny je čo najrýchlejšie sa dostať ku košíku (prípadne škatuli) a pomocou plastovej lyžičky, ktorú dostane žiak pri štarte, vajce nabrať a dostať sa s ním k cieľovej rovinke bez toho, aby vajce z lyžičky spadlo. Ak sa tak stane, žiak sa vracia na štart a opäť beží po vajce a s vajcom na lyžičke do cieľovej rovinky. V cieľovej rovinke vajce otvorí a presúva sa k svojej skupine. Tam príklad vyriešia, výsledok napíšu na tabuľku a vyskladajú počet eur podľa výsledku. Najrýchlejšia skupina získava 4 body, najpomalšia 1 bod. Ak bol príklad vypočítaný nesprávne alebo boli nesprávne vyskladané eurá, skupina nezískava bod. Takto sa vystriedajú aspoň dvaja hráči zo skupiny. Na štartovacej čiare je vždy jeden hráč z každej skupiny.

U mladších žiakov a žiakov so stredným a ťažkým stupňom mentálneho postihnutia zvolíme príklady jednoduchšie, napr. jednoduché príklady bez prechodu cez základ 10 a pod.).

17.aktivita: *Antarktída (stránka č. 17 v prezentácii)*

Žiaci nájdu na mape svetadiel Antarktídu. Skúsia opísať počasie, ktoré tam prevláda a uhádnuť aj teplotu, ktorá je tam bežná. So žiakmi diskutujeme, či si myslia, že tam má niekto trvalý pobyt, či tam sú obchody, či tam ponúkajú nejaké služby atď. Dopracujeme sa k tomu, že tento svetadiel nemá žiadnu menu.

Záver: Žiaci si spočítajú body na „skupinových menovkách“ a napíšu na nich počet získaných bodov, aby sme sa dozvedeli, ktorá skupina sa najlepšie orientuje vo svete peňazí. Spoločne odmeníme potleskom a malou drobnosťou, či diplomom každú skupinu. Počas všetkých aktivít sú žiaci povzbudzovaní k činnosti, pozitívne motivovaní a chválení za svoju snahu a aktivitu. Na záver si v krátkosti zopakujeme, ktoré svetadiely sme dnes „navštívili“, históriu vzniku peňazí, povieme si, či sú peniaze dôležité, zhodnotíme, ktorá mena ktorej krajiny sa nám najviac páčila a v neposlednom rade, ktorá aktivita či hra žiakov najviac oslovila.

AMERICKÉ DOLÁRE (zdroj: Volné dílo, commons.wikimedia.org)

AUSTRÁLSKE DOLÁRE (zdroj: Oanda.com, Ron Wise's World Paper Money, Internet)

AFRICKÉ MENY (zdroj: Oanda.com, Ron Wise's World Paper Money, Wikipedia.org, Internet)

Väčšina afrických krajín má svoju vlastnú jedinečnú menu, aj keď niektorí majú rovnakú menu s niekoľkými ďalšími štátmi. Podobne niektoré africké krajiny majú viac ako jednu oficiálnu menu.

Egypt

ÁZIJSKÉ MENY

Čínsky juan (zdroj: Oanda.com, Ron Wise's World Paper Money, Wikipedia.org, Internet)

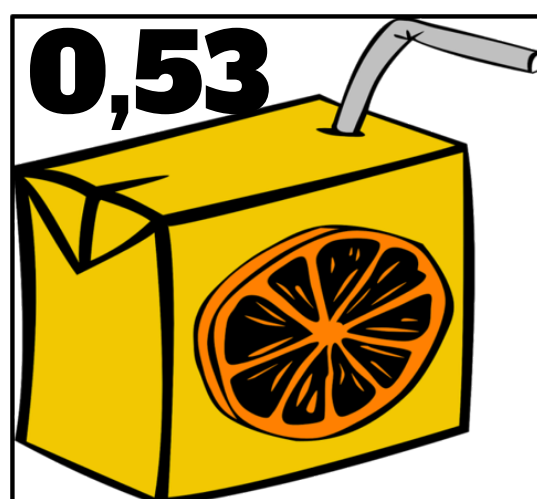
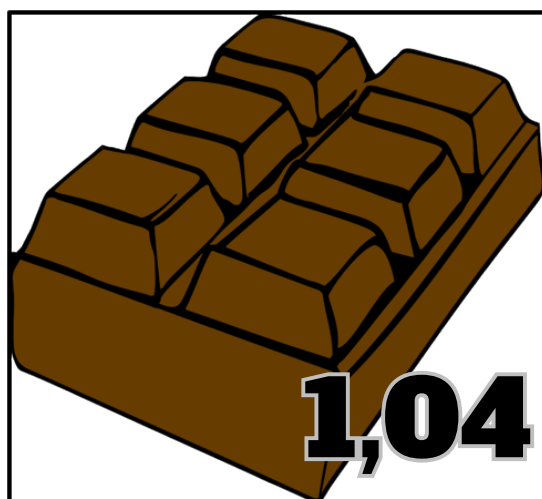
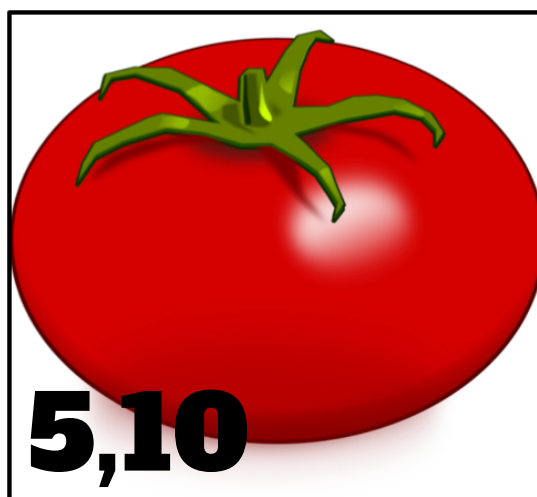
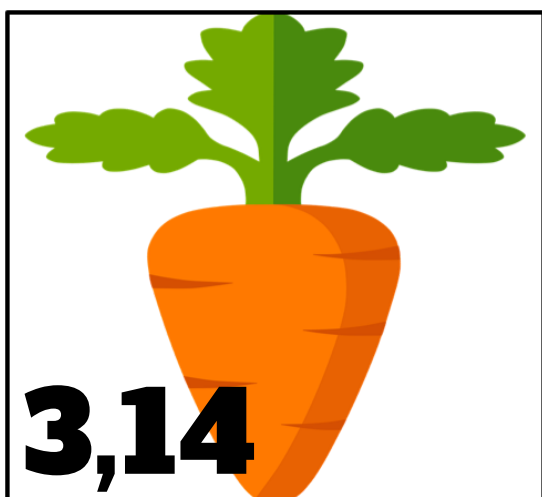
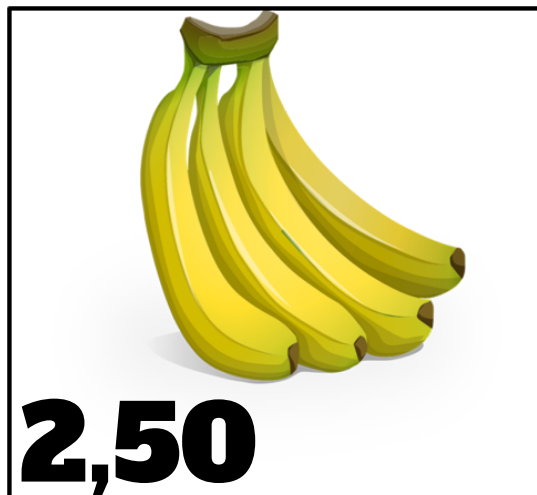
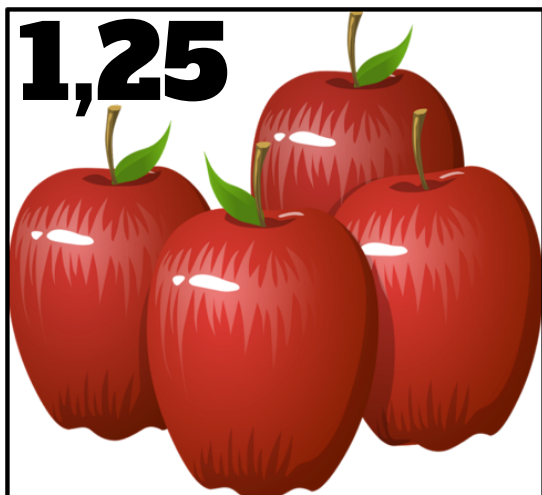

Japonský jen (zdroj: Oanda.com, Ron Wise's World Paper Money, Internet)

3. NAVRHNUTIE A VÝROBA ŠKOLSKÉHO PLATIDLA

Kognitívny cieľ:	Argumentovať, prečo sú peniaze dôležité. Vlastnými slovami zreprodukovať históriu peňazí a život bez nich.
Afektívny cieľ:	Prejaviť kreativitu a fantáziu. Inšpirovať sa dizajnom platidiel v iných krajinách.
Psychomotorický cieľ:	Vyhľadať na internete rôzne meny, platidlá v iných štátoch. Navrhnuť dizajn školského platidla. Vyrobiť školské platidlo z dostupných materiálov, s využitím rôznych techník.
Časová dotácia:	5 vyučovacích dní
Počet žiakov:	Žiaci pracujú individuálne, počet žiakov je neobmedzený, platidlá vyrábajú žiaci z každej triedy, z celej školy.
Cieľová skupina:	žiaci špeciálnej základnej školy
Medzipredmetové vzťahy:	geografia, vlastiveda, matematika, výtvarná výchova, informatika, pracovné vyučovanie
Pomôcky:	tablety, notebooky, papier, písacie potreby, farbičky, fixky, akvarelové, temperové, anilínové farby, rôzne druhy materiálov (kov, lepenka, kartón, látka, prírodniny a pod.), nožnice, lepidlá, laminovačka
Priebeh aktivít:	<p><i>Navrhnutie a výroba školského platidla</i> je pre žiakov zaujímavou aktivitou, kde môžu ukázať svoju fantáziu a kreativitu, využiť rôzne techniky a technológie na ich výrobu, vytvoriť svoje vlastné logo s unikátnym dizajnom, ktorý môže reprezentovať školu a jej hodnoty. Pri navrhovaní školského platidla sa môžu zväziť rôzne faktory, ako napríklad farby, materiály, tvar, veľkosť, hodnota. Platidlá môžu byť vyrobené z plastu, kovu, papiera, kartónu alebo iných materiálov, ktoré sú odolné a ľahko sa udržiavajú. Vzhľad platidla môže byť prispôsobený dizajnom školského loga alebo motívu, ktorý reprezentuje školu, či vlastným návrhom, motívom, ako si žiaci predstavujú svoje vysnívané peniaze. Aktivita <i>Navrhnutie a výroba školského platidla</i> nadväzuje na tému <i>Kde sa vzali a načo sú nám peniaze</i>.</p> <p>V úvode aktivity sú žiaci oboznámení s témou a cieľom. Aktivita môže prebiehať celý týždeň, počas hodín matematiky, výtvarnej výchovy, pracovného vyučovania, informatiky, geografie alebo vlastivedy. So žiakmi si zopakujeme históriu vzniku peňazí, na internete žiaci vyhľadajú rôzne druhy platidiel v rôznych krajinách pre inšpiráciu. Urobia si návrh svojho školského platidla, premyslia si, z akých materiálov ho vyrobia, aký bude mať platidlo dizajn, akej bude veľkosti. Naše platidlo žiaci nazvali</p>

čiriklo (vtáčik). Môžete si spoločne so žiakmi určiť, v akej hodnote bude dané platidlo alebo môžu žiaci vyrábať platidlá rôznych hodnôt. Počas celého týždňa žiaci navrhujú dizajn svojho platidla podľa vlastnej fantázie a vyrábajú ho z dostupných materiálov. Porota zložená z pedagógov a vybraných žiakov udeľuje body platidlám, ktoré ich najviac oslovili. Päť platidiel s najvyšším počtom bodov sa dostanú do semifinále. Výherné platidlo vyberajú žiaci z celej školy, udelia bod tomu, ktoré sa im najviac páči. Platidiel môžeme vybrať aj viac. Žiakom vysvetlíme, prečo túto aktivitu vlastne realizujeme. Pred koncom školského roka v škole organizujeme *Burzu vecí a vecičiek*, a práve danými platidlami, v našom prípade čiriklami, budú žiaci za tieto veci platiť. Čiriklá majú mať motivačný charakter a budú žiakom udeľované učiteľmi, a to najmä za aktivitu na hodinách, za disciplínu a školskú dochádzku, za pomoc spolužiakom aj učiteľke, za šetrenie energií, zapájanie sa do súťaží a projektov, za doučovanie slabo prospievajúcich spolužiakov a mnoho ďalšieho. Žiaci si svoje čiriklá odkladajú do peňaženiek, ktoré si taktiež vyrobili z odpadových a recyklovaných materiálov (plastu, papiera, látok a pod.) v rámci pracovného vyučovania.

Záver: *Navrhnutie a výroba školského platidla* je pre žiakov skvelou aktivitou na uvedomenie si hodnoty peňazí a prejavenie svojej kreatívnej stránky a súťaživosti. Taktiež prispieva k environmentálnemu cíteniu, zodpovednému správaniu a sebahodnoteniu. Získavanie a sporenie si týchto peňazí buduje u žiakov finančnú zodpovednosť a učí ich správne hospodáreniu s nimi. Táto aktivita a následné zbieranie čirikiel má mimoriadne motivačný charakter. Na *Burze vecí a vecičiek* budú môcť žiaci vymeniť, predať, darovať tovar, ktorý už nepotrebujú alebo nechcú, môžu si stanoviť ceny alebo uskutočniť výmenný obchod.

Kognitívny cieľ:	Definovať výmenný obchod. Pomenovať rozdiely obchodovania v minulosti a dnes. Na základe získaných vedomostí porovnať, ktorý spôsob je efektívnejší.
Afektívny cieľ:	Vyjadriť názor a postoj o živote ľudí v minulosti a dnes. Rozvíjať kritické myslenie a kompetencie pre odhad. Spolupracovať v skupine. Prispôbiť sa novej situácii. Získať osobnú skúsenosť na základe didaktických hier. Objaviť vyjednávaciu schopnosť.
Psychomotorický cieľ:	Pomocou hry ujasniť pravidlá výmenného obchodu. Zvládnuť mechanizmus výmenného obchodu. Pohybovať sa v priestore.
Časová dotácia:	3 vyučovacie hodiny (135 min)
Počet žiakov:	Lubovoľný počet žiakov. Žiaci budú pracovať v skupinách.
Cieľová skupina:	žiaci špeciálnej základnej školy
Medzipredmetové vzťahy:	slovenský jazyk a literatúra, matematika, etická výchova, vecné učenie, vlastiveda, dejepis
Pomôcky:	interaktívna tabuľa, tovar na výmenný obchod, pokladňa, papierové peniaze a mince, pracovný list, farbičky, písacie potreby
Priebeh aktivít:	Žiaci sú v úvode oboznámení s cieľom a obsahom aktivít. <i>Motivačný príbeh</i> Katka dostala od rodičov zlatý prsteň. Je nadšená a chce sa kamarátkam pochváliť. Všetkým ho hrdo ukazuje. Zuzka nevie z prsteňa spustiť oči. Neodolá a navrhne Katke výmenu: „Keď mi dáš prsteň, cez víkend ti pomôžem s matematikou.“ Katka sa nahnevá a skríkne: „To snáď nemyslíš vážne! Zbláznila si sa, alebo čo? Nedám ti ho!“ <u>Zamyslenie:</u> Deťom kladieme otázky: Prečo Katka reagovala tak podráždene? Prečo odmietla vymeniť svoj nový prsteň za pomoc s úlohami? Je Zuzkin návrh spravodlivý? Skutočne je pre Katku výhodné vymeniť prsteň za doučovanie? Mohla by Zuzka navrhnúť za prsteň niečo iné, aby to bolo spravodlivé pro obe? Na čo je treba dávať pozor, keď nám niekto navrhuje výmenný obchod? Za pomoci prezentácie (viď prezentácia <i>Výmenný obchod</i>) vysvetlíme žiakom základné pojmy súvisiace s výmenným obchodom, taktiež ukážeme, ako sa žilo v minulosti, poukážeme nato, ako sa zmenil život ľudí, keď sa začali usadzovať, ako vznikali platidlá – peniaze, aké boli prvé platidlá, skôr než vznikli peniaze, ako ich poznáme v súčasnej podobe a v závere prezentácie ukážeme, ako funguje obchod – obchodovanie – vymieňanie tovaru dnes, aj to, že výmenný obchod – barter sa využíva aj v súčasnosti.

1.aktivita: *Malá burza, výmena rozličných tovarov a predmetov*

Úlohou detí je prevzatie rolí a za pomoci učiteľa zinscenovať výmenný obchod bez peňazí. Žiakov rozdelíme do skupín. Každá skupina má vopred pripravené asi tri druhy tovaru a ostatní ich musia pomocou výmeny získať. Vopred je stanovený cenník, v ktorom sú uvedené hodnoty výmeny. Žiakom vysvetlíme, aby sa snažili na výmenu vybrať tovar, ktorý má približne rovnakú hodnotu. Učiteľ prechádza okolo skupiniek a sleduje burzu. V prípade potreby žiakov podporíme, usmerníme a odpovieme na ich otázky. Po skončení aktivitu vyhodnotíme, pochválime a odmeníme žiakov a prediskutujeme otázku, prečo nie je vždy ľahké a spravodlivé obchodovať, prediskutujeme výhody a nevýhody výmenného obchodu.

2.aktivita: *Výmenný obchod Príloha 1*

Žiakom rozdáme pracovné listy, kde majú dokresliť, aký iný predmet, ktorý vlastní, alebo službu, ktorú dokážu urobiť, by poskytli/vymenili za vec na obrázku. Keď žiaci dokreslia, odprezentujú svoje návrhy.

3.aktivita: *Čo je efektívnejšie?*

Cieľom tejto aktivity je porovnať výmenný obchod bez peňazí s obchodom, kde sa za tovar platí peniazmi. Žiakom pripravíme rozličný tovar s cenovkami. Jeden žiak je poverený úlohou pokladníka a druhý žiak úlohou predavača. Žiaci obdržia bankovky a mince, za ktoré v obchode nakupujú. Pomáhame mladším žiakom, ktorí majú problém spočítať vyššiu sumu peňazí. V diskusii žiaci dospeli k záveru, že tam, kde sa platí peniazmi, je obchod rýchlejší a jednoduchší.

Záver: V závere môžeme žiakov odmeniť diplomom *Príloha 2*.

Do prázdneho okienka dokresli, aký iný predmet, ktorý vlastníš, alebo službu, ktorú dokážeš urobiť, by si poskytol za vec na obrázku.

DIPLOM

ZA AKTIVITU

HRÁME SA NA VÝMENNÝ OBCHOD

NADÁCIA
NÁRODNEJ
BANKY
SLOVENSKA

Kognitívny cieľ:	Reagovať na pokyn pedagóga, pomenovať a poznať možnosti šetrenia, rozdeliť rodinný rozpočet.
Afektívny cieľ:	Spolupracovať v skupine, niesť zodpovednosť za kvalitu vykonanej práce.
Psychomotorický cieľ:	Prezentovať zhotovenú úlohu, pracovné listy, výrobky pred spolužiakmi, vyhotoviť pojmovú mapu a pracovný list, strihať, lepiť, vyrobiť pokladničku za skupinu, zotrieť losy a hľadať tri rovnaké symboly, zhotoviť mincu formou frotáže, zahrať sa a manipulovať s predmety a kulismi.
Časová dotácia:	3 vyučovacie hodiny (135 min)
Počet žiakov:	Lubovoľný počet žiakov. Žiaci budú pracovať v skupinách.
Cieľová skupina:	žiaci špeciálnej základnej školy
Medzipredmetové vzťahy:	matematika, alovenský jazyk a literatúra, hudobná výchova, výtvarná výchova, pracovné vyučovanie
Pomôcky:	príbeh EURÁČIKA, VKLADNEJ KNIŽKY a PRASIATKA, riekanka Dziny, dziny, dziny, postavičky na dramatizáciu rozprávky a kulisy, ceruzky, papiere, farebné papiere, lepidlá, nožnice, rôzne nádoby, mince, vyrobené losy, tabuľky na zapisovanie (prípadne papiere), papierové dukáty, drobné odmeny
Priebeh aktivít:	Oboznámime žiakov s cieľom a priebehom aktivít, rozdelíme ich do skupín, rozdáme žiakom riekanku na hárku papiera, prípadne ju vystavíme v triede tak, aby na ňu všetci videli - slúži ako heslo k upútaniu pozornosti: <i>Dziny, dziny, dziny, mám prasiatko z hlíny, nechovám ho na šunky, hádžem doňho korunky...</i> , ktorú žiaci opakujú v úvode a následne pri skončení každej aktivity na pokyn pedagóga. Pri zdvihnutej ruke žiaci musia riekanku vyslovovať nahlas a pri ruke pedagóga smerujúcej dole veľmi potichu. Riekanku hovoria skupiny vpravo a vľavo podľa usmernenia pedagóga. A tak sa striedajú v hovorení. Veľmi dôležité je preto sústredenie, počúvanie a sledovanie, čo ukazuje pedagóg. Následne stlmíme svetlo a začína dramatizácia príbehu EURÁČIKA, VKLADNEJ KNIŽKY a PRASIATKA.

Dramatizácia

Ahoj deti.

Ja som EURÁČIK a býval som v jednom vrecku starého kabáta. Ten napadli myši a ja som spadol na zem tak nešťastne, že som sa gúľal 55 dní a 55 nocí, až som sa zastavil tu pred vašou školou.

2.aktivita:

Rozpočet Príloha 1

Jednotlivé skupiny dostanú v obálke lístočky z prílohy 1 (suma pre každú skupinu je 700 eur), inkasný lístok a graf. Peniaze žiaci rozdeľujú podľa skúsenosti a na základe inkasného lístka a zapisujú do grafu.

Heslo: Dziny, dziny, dziny, mám prasiatko z hlíny, nechovám ho na šunky, hádzem doňho korunky..., slúži na upútanie pozornosti a signalizuje koniec aktivity. Heslo začína hovoriť učiteľ a následne žiaci postupujú podľa dohodnutých signálov.

Odmena: dukát/dukáty podľa splnenia požiadavky, postrehov a prezentovanie splnenej úlohy. Odmeňujeme každú skupinu, len iným počtom dukátov.

Dramatizácia

Bolo to ťažké, však? Niektorým by sa ešte pridali nejaké navyše. Vašou ďalšou úlohou bude napísať číslo od 1 do 3.

Ja som si spomenul, že na pošte sa dajú kúpiť aj losy. Vaše číslo teraz určilo počet losov, ktoré dostanete a tie si zotriete. 3 rovnaké symboly znamenajú výhru danej hodnoty.

3.aktivita:

Losy (losy vopred vyrobené - výkres s logom prasiatka, natretý voskom a tušom)

Dramatizácia

Výhercom blahoželáme. Túto sumu, ktorú ste si zotreli a bola 3x, si zapíšte k tomu, čo ste odložili na sporenie, prípadne na neočakávané výdavky.

Odmena: dukát/dukáty podľa toho, kto si najviac odložil. Odmeňujeme každú skupinu, len iným počtom dukátov.

Dramatizácia

Raz dávno som bol aj v banke. Všetci tam mali účty, vkladné knižky, vyberali a vkladali peniaze skoro ako na pošte.

A tam som vám stretol vkladnú knižku.

-Ahoj knižka, čo ty tu tak ticho a smutne?

-Ach. Ľudia si na mňa zabudli vložiť peniaze. A tak som smutná. Lebo za každé vložené peniaze som pre nich pripravila odmenu.

-Akú?

-No napríklad, vložíš 100 eur a ja ti vo forme úroku pripíšem za to ďalšie peniažky. Dáš 10 a dostaneš 0,03 eur. Dáš 100 a dostaneš 0,30 eur. Dáš 1000 a dostaneš 3 eurá. Tak kôpka peňazí rastie a ty šetriš.

-Wau... To je skvelé! A takto by vedeli šetriť aj naši žiaci?

-No takto alebo aj formou pokladničky. Ja takúto pokladničku kamarátku mám. Aha, tam je!

-Prasiatko, čo ty tu si takto samo?

-Ale...som prázdne. Bruško hladné. Kedysi som bol pokladničkou a teraz...myslíš, že deti vedia, čo je to pokladnička?

-Vieš čo? Ak nevedia, tak im to ukážeme.

4.aktivita:

Výroba pokladničky

Žiaci v skupinách vyrábajú pokladničky z rozličných nádob, oblepujú farebným papierom, maľujú, pri výrobe pracujú podľa vlastnej fantázie.

Heslo: Dziny, dziny, dziny, mám prasiatko z hlíny, nechovám ho na šunky, hádzem doňho korunky..., slúži na upútanie pozornosti a signalizuje koniec aktivity. Heslo začína hovoriť učiteľ a následne žiaci postupujú podľa dohodnutých signálov.

Odmena: dukát/dukáty za kreativitu, nápad. Odmeňujeme každú skupinu, len iným počtom dukátov.

Dramatizácia

Nebud' smutná, VKLADNÁ KNIŽKA, ani ty, PRASIATKO. Deti nám pomôžu. Ich úlohou bude vyrobiť mince pre prasiatko a na knižku vložíme voľačo zo svojich úspor, čo vy nato?

5.aktivita:

Frotáž mincí

Žiaci zhotovujú mince formou frotáže v časovom limite 5 minút. Mince potom pedagógovia spočítajú.

Heslo: Dziny, dziny, dziny, mám prasiatko z hlíny, nechovám ho na šunky, hádzem doňho korunky..., slúži na upútanie pozornosti a signalizuje koniec aktivity. Heslo začína hovoriť učiteľ a následne žiaci postupujú podľa dohodnutých signálov.

Odmena: dukát/dukáty. Najväčší počet mincí odmeníme najväčším počtom dukátov. Odmeňujeme každú skupinu, len iným počtom dukátov.

Dramatizácia

Keď tu zrazu okolo ide riaditeľ Národnej banky Slovenska.

-Dobrý deň, žiaci. Počul som nejaké zvuky, a tak si vravím, že zájdem pozrieť, ako sa vám darí. Mám pre vás aj úlohu. Skúste nad ňou popremýšľať. Nech viem, či ste šetrní.

6.aktivita:

Šetril som, šetrím teraz, šetriť budem Príloha 2

Žiaci do pracovného listu zapisujú, na čo si šetrili do prasiatka, keď boli malí, na čo šetría alebo chcú šetriť teraz a na čo budú šetriť v budúcnosti, keď dospejú.

Heslo: Dziny, dziny, dziny, mám prasiatko z hlíny, nechovám ho na šunky, hádzem doňho korunky..., slúži na upútanie pozornosti a signalizuje koniec aktivity. Heslo začína hovoriť učiteľ a následne žiaci postupujú podľa dohodnutých signálov.

Odmena: dukát pre skupinu

Dramatizácia

A tak sedia na lavičke EURÁČIK, PRASIATKO, VKLADNÁ KNIŽKA. Pozorne počúvali a zistili, že šetriť a sporiť sa dá, len sa to treba naučiť a chcieť.

Pán riaditeľ im povedal, že šetriť a sporiť je dnes veľmi náročné. Treba sa preto stále poradiť a veľmi rozumne premýšľať, ako a kde peniaze použijeme.

A čo vy, milí žiaci? Vedeli by ste rozumne použiť svoje peniaze? Dokázali by ste napríklad za 5 eur kúpiť darček pre kamaráta tak, aby v ňom boli minimálne 2 veci?

7.aktivita:

Darček k sviatku Príloha 3

Žiaci vymýšľajú a zapisujú nápady na kúpu 2 darčiekov za 5 eur.

Heslo: Dziny, dziny, dziny, mám prasiatko z hlíny, nechovám ho na šunky, hádžem doňho korunky..., slúži na upútanie pozornosti a signalizuje koniec aktivity. Heslo začína hovoriť učiteľ a následne žiaci postupujú podľa dohodnutých signálov.

Odmena: dukát/dukáty za kreativitu, netradičný nápad. Odmeňujeme každú skupinu, len iným počtom dukátov.

Záver:

Dramatizácia

Zodpovedne šetriť a vedieť používať peniaze s rozumom je naozaj náročné. Ak sa nesprávame zodpovedne, môžu prísť dni, keď si nevieme kúpiť chlieb, lístok na autobus, a to hlavne preto, že nedokážeme správne s peniazmi hospodáriť a nesprávne ich rozdelíme na obdobie, ktoré nás čaká.

Na záver zhodnotíme prácu žiakov, najlepšiu skupinu s najväčším počtom získaných dukátov odmeníme.

A ešte heslo na záver: Dziny, dziny, dziny, mám prasiatko z hlíny, nechovám ho na šunky, hádžem doňho korunky...

Dziny, dziny, dziny....

**Dziny, dziny, dziny,
mám prasiatko z hlíny,**

**nechovám ho na šunky,
hádžem doňho korunky...**

Prídavky na deti 100 €

Výplata 600 €

Brigáda 100 €

Výplata 700 €

Výplata 600 €

Podpora v nezamestnanosti 300 €

Materská a rodičovská dávka 210 €

Prídavky na deti 190 €

Prídavky na deti 210 €

Podpora v nezamestnanosti 250 €

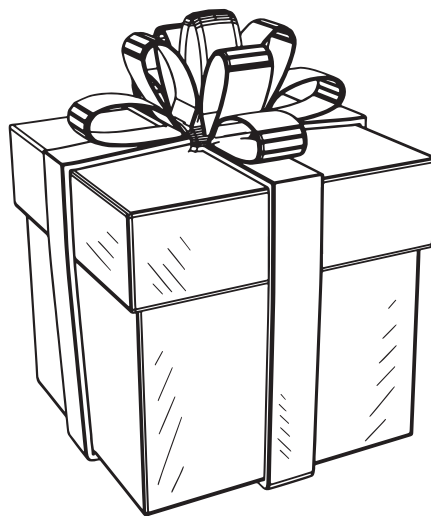
Materská a rodičovská dávka 240 €

KÓD	POPIS POLOŽKY	PLATBA EUR	Platobný doklad SIPO II.	
03	Elektrina záloha	20,00	EVIDENČNÉ ČÍSLO	OBDOBIE
04	Voda zálohy	30,00	MENO A ADRESA PLATITEĽA	
08	Modrý plyn záloha	20,00		
			SPOLU EUR	
			Na úhradu <input type="text"/> EUR	

ŠETRIL SOM NA ČO?	ŠETRÍM TERAZ NA ČO?	ŠETRIŤ BUDEM NA ČO?

Použi najviac 5 eur!

1.darček:

cena:

2.darček:

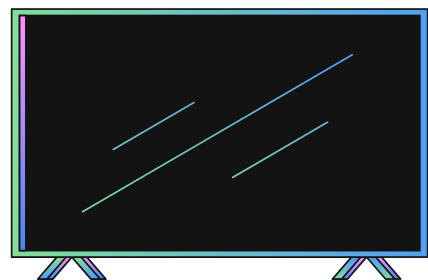
cena:

Kognitívny cieľ:	Definovať pojmy ako úver, úrok, dlh a dlhová pasca.
Afektívny cieľ:	Spolupracovať v skupine, plniť pokyny učiteľov.
Psychomotorický cieľ:	Vypracovať pracovný list, vyplniť žiadosť o pôžičku pri simulácii hry na banku, požiadať o úver.
Časová dotácia:	2 vyučovacie hodiny (90 min)
Počet žiakov:	Lubovoľný počet žiakov. Žiaci budú pracovať v skupinách.
Cieľová skupina:	žiaci špeciálnej základnej školy
Medzipredmetové vzťahy:	matematika, slovenský jazyk, etická výchova
Pomôcky:	pokladňa, makety peňazí, interaktívna tabuľa, písacie potreby, propagačný materiál bánk a logá bánk
Priebeh aktivít:	Na oboznámenie sa s témou žiakom pustíme 1.časť prezentácie (viď prezentácia <i>Pôžičky a úvery</i>), prostredníctvom ktorej vysvetlíme, prečo sa potrebujeme vzdelávať v oblasti financií, čo nám to umožňuje, ako nás to obohacuje, aké druhy finančnej gramotnosti poznáme.
1.aktivita:	<p><i>Na čo sa oplatí si požičať Príloha 1</i></p> <p>Žiaci majú za úlohu zaškrtnúť pri jednotlivých položkách, či je alebo nie je výhodné brať si nato pôžičku. Hovorca skupiny následne zdôvodní vybrané možnosti.</p> <p>Pokračujeme 2.časťou prezentácie, kde vysvetlíme pojmy ako je úver, úrok, ručiteľ, dlh, dlhová pasca. Obozámime žiakov s rôznymi druhmi pôžičiek.</p>
2.aktivita:	<p><i>Hra na banku Príloha 2 a 3</i></p> <p>V jednej časti triedy vytvoríme našu banku s pokladňou, poradcom a vedúcim pracovníkom. Žiakom rozdáme do skupín formulár jednoduchej žiadosti o úver a obrázky s produktmi, z ktorých si žiaci vyberú ten, na ktorý si chcú požičať. Vyplnia žiadosť a jedna dvojica zo skupiny, ktorá bude predstavovať napríklad manželov, prídu so žiadosťou do banky. Bankár kladie žiadateľom otázky, povie podmienky, za akých im banka môže požadovaný úver schváliť, prípadne sumu zníži alebo zamietne. Od žiakov ako žiadateľov vyžadujeme zodpovedajúce správanie a schopnosť odpovedať na otázky bankára. Postupne sa vystriedajú všetky skupiny a žiaci v praxi zistia, že je potrebné splniť rôzne podmienky, aby im bol úver schválený.</p>
Záver:	Záverom úspešných žiadateľov pochválime, v krátkosti zhrnieme, čo sme sa naučili a poďakujeme sa žiakom za aktívnu účasť.

Vyznač, na čo sa oplatiť a na čo sa neoplatí zobrať pôžičku od banky:

• kúpa bytu, domu	áno	nie
• kúpa chaty, záhrady	áno	nie
• oprava auta	áno	nie
• vzdelávací kurz v USA	áno	nie
• stavba domu	áno	nie
• nákup potravín	áno	nie
• výkonný notebook	áno	nie
• kúpa auta	áno	nie
• dovolenka	áno	nie
• kúpa nábytku	áno	nie
• rekonštrukcia domu	áno	nie
• nákup oblečenia	áno	nie
• kúpa bicykla	áno	nie
• snowboard	áno	nie

ŽIADOSŤ O PÔŽIČKU

ŽIADATEĽ:

Meno

Priezvisko

Trvalé bydlisko: Ulica č. domu

Mesto PSČ

Email

Telefónne číslo.....

RUČITEĽ:

Meno

Priezvisko

Trvalé bydlisko: Ulica č. domu

Mesto PSČ

Email

Telefónne číslo.....

SUMA:

ÚROK:

CELKOVÁ SUMA:

Podpis žiadateľa.....

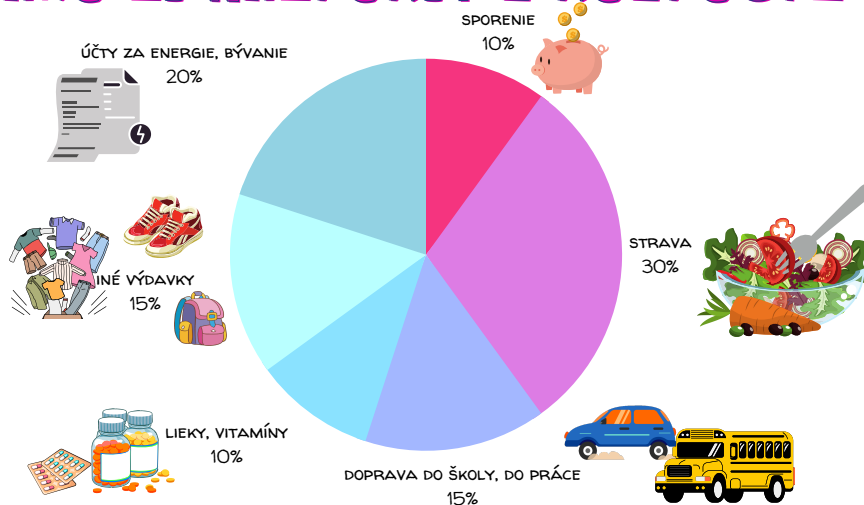
Podpis ručiteľa.....

Pečiatka banky

Kognitívny cieľ:	Orientovať sa v jednotlivých produktoch na trhu z oblasti financií. Identifikovať rôzne možnosti sporenia a investovania.
Afektívny cieľ:	Nachádzať riešenia pri plánovaní rozpočtu. Posúdiť mieru nutnosti utrácania peňazí. Identifikovať riziká finančných investícií.
Psychomotorický cieľ:	Orientovať sa v priestore a nájsť vhodného partnera pre uzavretie obchodu. Manipulovať s peniazmi a rekvizitami pri investičnej hre.
Časová dotácia:	2 vyučovacie hodiny (90 min)
Počet žiakov:	Lubovoľný počet žiakov. Žiaci budú pracovať v 4 skupinách.
Cieľová skupina:	žiaci špeciálnej základnej školy
Medzipredmetové vzťahy:	matematika, slovenský jazyk - čítanie s porozumením, etickávýchova
Pomôcky:	interaktívna tabuľa k prezentácii, rekvizity k investičnej hre - dom, auto, pozemok, firma (možné vyrobiť ľubovoľnú rekvizitu, prípadne použiť len kartu s obrázkom), kartičky s pokynmi k investičnej hre, hracie peniaze, diplom pre investora, kalkulačky, tabuľky na zapisovanie odpovedí (prípadne papiere)
Priebeh aktivít:	<p>V úvode hodiny sú žiaci oboznámení s cieľmi a obsahom hodiny. Na oboznámenie s témou hodiny použijeme vlastnú prezentáciu (viď prezentácia <i>Sporenie a investovanie</i>). Prezentácia vás bude sprevádzať celou hodinou, obsahuje aj praktické aktivity.</p> <p>V prezentácii si ukážeme, ako by mal byť rozpočítaný mesačný rodinný príjem a koľko by malo zvýšiť na pravidelné sporenie na takzvané "horšie časy".</p>

Ukážka slajdu z prezentácie

AKO SI NASPORIŤ Z ROZPOČTU ?

1.aktivita:***Rodinný rozpočet***

Žiakov rozdelíme do 4 skupín. Ich úlohou bude podľa vyššie uvedeného grafu „zarobenú“ výplatu (sumu si určíte sami) rozpočítať na nutné mesačné výdavky a odložiť si z toho určité percento nabok. Nato sme použili rekvizity, kde sme žiakom ukázali rôzne možnosti uloženia nasporených peňazí (napríklad odkladanie do ponožky, do prasiatka alebo rovno do banky na sporiaci účet). Aktivita má žiakov rozveseliť a motivovať k ďalším aktivitám. Žiakom vysvetlíme, ktorý spôsob sporenia je lepší, bezpečnejší a finančne výhodnejší.

2.aktivita:***Finančné inštitúcie Príloha 1***

K aktivite použijeme pojmovú mapu z prílohy 1, do ktorej žiaci budú vpisovať rôzne finančné inštitúcie, ktoré poznajú a v ktorých si vedia ukladať a sporiť svoje peniaze (sporiace účty k bežnému účtu, stavebné sporenie, investičné sporenie a podobne). V prezentácii sa nachádza aj vyplnená pojmová mapa, ktorú viete následne ukázať žiakom a porovnať si výsledky. V tejto fáze žiakom vysvetlíme rozdiely medzi jednotlivými druhmi sporenia.

3.aktivita:***Sporenie peňazí Príloha 2***

Následne sa zahráme hru, pri ktorej pomocou pracovného listu z prílohy 2 žiaci vypočítajú, koľko si „nasporili“ pri pravidelnom sporení za jeden celý rok a následne koľko takto dokážu nasporiť za pár rokov (v PL si učiteľ doplní roky podľa potreby). Žiaci uvidia, ako si dokážu svojou trpezlivosťou a vytrvalosťou našetriť peniaze za určité obdobie a spoločne diskutujeme, načo všetko vedľa peniaze použiť. Budeme počítat aj úroky a svoje peniaze zhodnocovať. S touto „nasporenou“ sumou budeme ďalej pracovať, ukážeme si tiež investovanie do hnutel'ného aj nehnuteľného majetku.

Vpriložených pracovných listoch v prílohe 2 sme nastavili sumy tak, aby výsledná suma za 6 rokov aj s úrokmi vyšla 2 525 eur. Ďalšie sumy sme si nastavili na 2 626, 2 727 a 2 828, aby každá skupina nasporila inú sumu. Učiteľ si môže sumy prispôbiť ľubovoľne, prípadne pre každú skupinu rovnako, priložené sú aj prázdne pracovné listy. Sumy sme nastavovali tak, aby mali žiaci peniaze na každý nákup v investičnej hre. Celá hra je nastavená pre 4 skupiny žiakov, aby všetko fungovalo, počet skupín je potrebné dodržať.

4.aktivita:

Investičná hra Príloha 3

Žiaci budú prakticky, prostredníctvom pripravených rekvizít a hracích kariet, investovať do kúpy nehnuteľnosti, do kúpy auta, do kúpy pozemku či investovať do malého podnikania. Žiaci tak budú pracovať s „reálnymi“ peniazmi, navzájom využívať svoje služby, prenajímať si byty či kupovať pozemky a zároveň získavať peniaze za poskytovanie svojich služieb a prenajímanie svojho majetku. Praktickou aktivitou si žiaci vyskúšajú, ako im takáto investícia môže prinášať zisky. Na konci aktivity každá skupina zhodnotí, ako im ich investícia priniesla, resp. nepriniesla zisky, s akou konkurenciou sa na trhu stretli, ako veľmi sa investícia oplátila, a niektorí možno prídu nato, s akými rizikami sa pri rozličných investíciách môžeme stretnúť.

Postup hry:

- Žiaci sú rozdelení do 4 skupín.
- Každá skupina má už z predošlej aktivity (PL) nasporenú určitú sumu peňazí. S touto sumou bude pracovať.
- Máme pripravené rekvizity, prípadne len karty z prílohy na strane 55 (nehnuteľnosť, auto, pozemky, firma). Každá má svoju cenu. Tieto budeme žiakom predávať v prvom kole hry.
- Každé skupine učiteľ odovzdá sadu kariet (pre každú skupinu je v prílohách samostatná strana s farebnými kartami), pričom učiteľ koordinuje hru tak, aby sa dodržalo poradie skupín pri hre. Hru začína skupina s označením 1.vlastníci nehnuteľnosti, pokračuje skupina 2.vlastníci auta, skupina 3.vlastníci pozemkov a skupina 4.vlastníci firmy.
- Každá skupina má 4 kartičky s pokynmi, pričom aj tie sú označené číslom, aby sa dodržalo poradie (aby hra fungovala správne). Skupiny majú okrem kariet s pokynmi aj ďalšie karty, s ktorými budú obchodovať.
- Prvá skupina (vlastníci nehnuteľnosti) začína hru ťahaním prvej karty z balíčka. Touto kartou si kúpia svoju nehnuteľnosť. Predá im ju učiteľ za stanovenú sumu (sumy sú len ilustračné). Žiaci odovzdajú peniaze, vezmú si kartu s kúpenou nehnuteľnosťou (strana 55) a pokračuje druhá skupina (vlastníci auta). Keď všetky skupiny prešli prvým kolom, majú už niečo vo vlastníctve, investovali do toho a teraz na tom budú zarábať.

- Ďalej pokračuje opäť prvá skupina ťahaním druhej karty zo svojho balíčka, kde už podľa pokynov rozmýšľajú, na ktorú skupinu sa majú obrátiť, ak potrebujú danú službu. Niektorí už vlastní firmu, ktorá poskytuje catering, preto sa tam zástupca skupiny vyberie aj s peniazmi a danú službu si od skupiny kúpi. Skupina - vlastníci firmy mu ukáže kartu Cattering, kde je uvedená suma (kartu si následne firma založí ku svojim peniazom, aby na konci hry videli podľa kartičiek, koľko vďaka svojej investícii zarobili). Prvá skupina mu dá peniaze a odchádza s kartou catering (karta bez farebného orámovania, bez sumy). Táto výmena prebieha len preto, aby skupina odchádzala s tým, čo si kúpila. Kartú so sumou si potrebuje nechať skupina, ktorá službu predala, pre účely spočítania a zhodnotenia investície na konci hry.

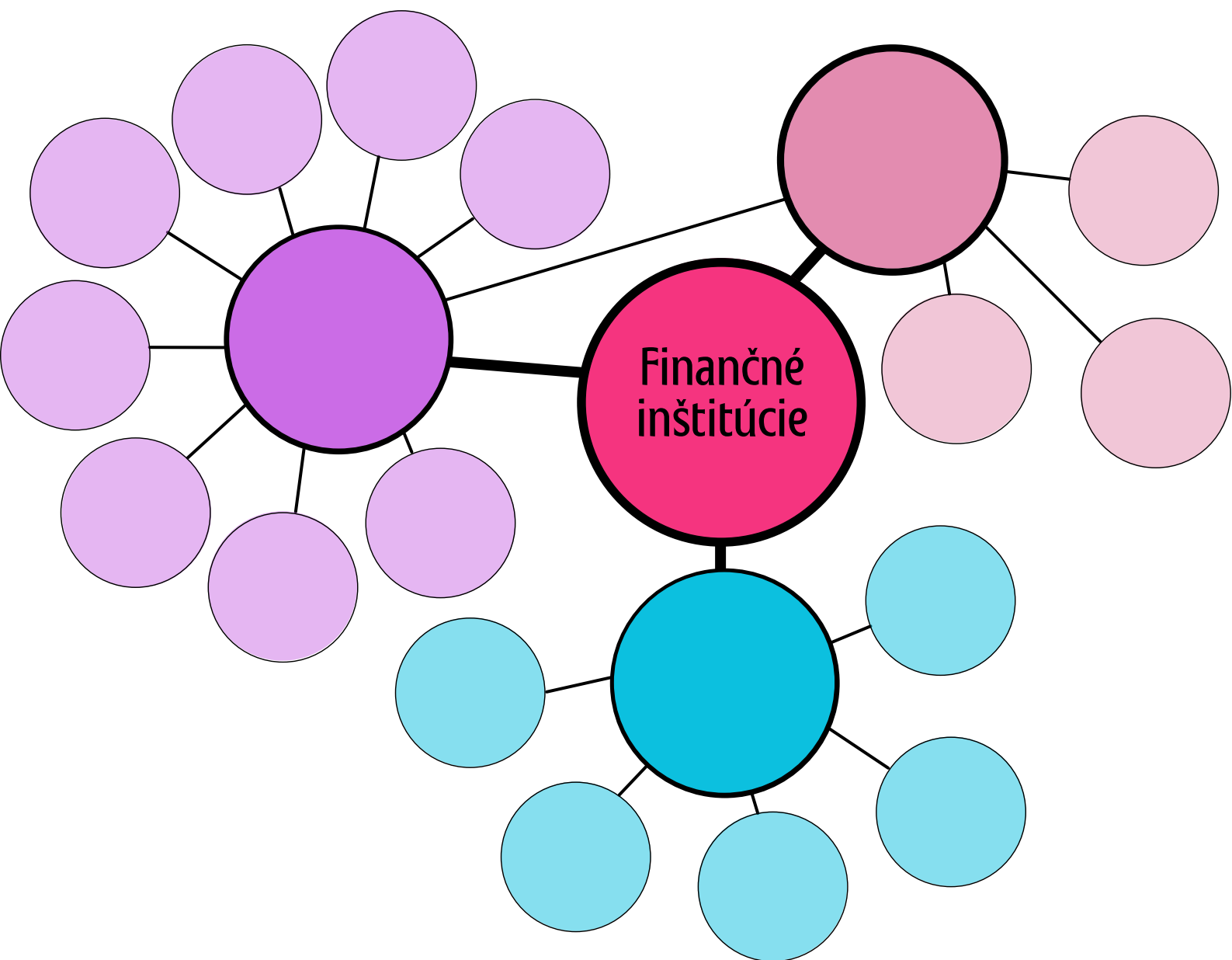
Takto hra pokračuje ďalej, kým každá skupina použije všetky 4 karty s pokynmi. Na konci hry každá skupina vlastní stále svoje karty s pokynmi, vlastní všetky svoje farebné karty z predaja (obsahujú sumy, ktoré skupina zinkasovala) a tiež vlastní karty bez farebného orámovania, ktoré si od niekoho kúpili (karty neobsahujú sumy). Skupinu budú na konci hry zaujímať len ich farebné karty so sumami, aby si mohli spočítať, do akej miery sa im investícia vrátila a pre záverečné zhodnotenie, ktorá skupina bola najúspešnejšia, ktorá najviac zarábala, po ktorých službách bol najväčší dopyt, a teda aká investícia sa najviac oplátila.

Záver: **Zhodnotenie**

Výsledkom hry by malo byť, že najčastejšie boli využívané služby firmy (cukrárka a murár). Tým sme chceli dosiahnuť motiváciu pre našich žiakov, prečo je dôležité vzdelávať sa a študovať a že duševné vlastníctvo je omnoho cennejšie ako materiálne. Ceny nehnuteľností či iného hmotného majetku sa neustále menia, mení sa ich hodnota podľa situácie na trhu, cena remesla však časom viac naberá na hodnote.

Výsledné motto, ktoré vzišlo z týchto aktivít, znie: *Remeslo má zlaté dno!*

V závere odmeníme najlepšieho investora diplomom *Príloha 4*.

**VYPOČÍTAJ,
KOLKO PEŇAZÍ SA TI PODARILO NASPORIŤ
ZA CELÝ ROK**

NAŠETRENÉ PENIAZE ZA ROK _ _ _ _	
JANUÁR	0,-
FEBRUÁR	50,-
MAREC	50,-
APRÍL	50,-
MÁJ	50,-
JÚN	50,-
JÚL	50,-
AUGUST	50,-
SEPTEMBER	50,-
OKTÓBER	50,-
NOVEMBER	50,-
DECEMBER	0,-
SPOLU ZA ROK	
ROČNÝ ÚROK 1 %	+
SPOLU S ÚROKOM	=

**SPOČÍTAJ,
KOLKO PEŇAZÍ MÁŠ UŽ NASPORENÉ SPOLU
ZA POSLEDNÝCH 6 ROKOV.**

	NAŠETRENÉ PENIAZE ZA MINULÉ ROKY	ROČNÝ ÚROK 1%	SPOLU S ÚROKOM
20 _ _	500,-	+	=
20 _ _	400,-	+	=
20 _ _	300,-	+	=
20 _ _	400,-	+	=
20 _ _	400,-	+	=

**ÚROK VYPOČÍTAŠ JEDNODUCHO,
AK NASPORENÚ SUMU VYDELÍŠ ČÍSLOM 100.**

**VYPOČÍTAJ,
KOLKO PEŇAZÍ SA TI PODARILO NASPORIŤ
ZA CELÝ ROK**

NAŠETRENÉ PENIAZE ZA ROK _ _ _ _	
JANUÁR	
FEBRUÁR	
MAREC	
APRÍL	
MÁJ	
JÚN	
JÚL	
AUGUST	
SEPTEMBER	
OKTÓBER	
NOVEMBER	
DECEMBER	
SPOLU ZA ROK	
ROČNÝ ÚROK 1 %	+
SPOLU S ÚROKOM	=

**SPOČÍTAJ,
KOLKO PEŇAZÍ MÁŠ UŽ NASPORENÉ SPOLU
ZA POSLEDNÝCH 6 ROKOV.**

NAŠETRENÉ PENIAZE ZA MINULÉ ROKY	ROČNÝ ÚROK 1%	SPOLU S ÚROKOM
20 _ _	+	=
20 _ _	+	=
20 _ _	+	=
20 _ _	+	=
20 _ _	+	=

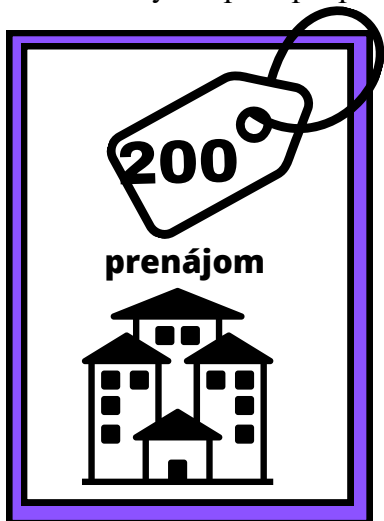
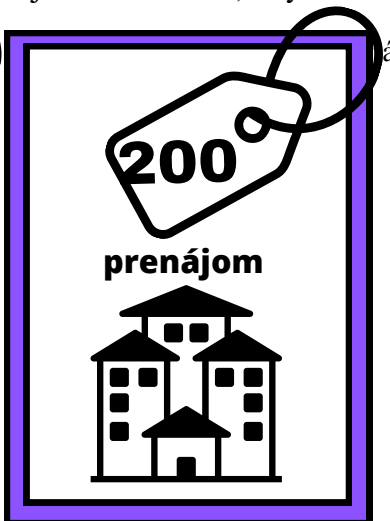

**ÚROK VYPOČÍTAŠ JEDNODUCHO,
AK NASPORENÚ SUMU VYDELÍŠ ČÍSLOM 100.**

1.skupina - vlastníci **NEHNUTEĽNOSTI**

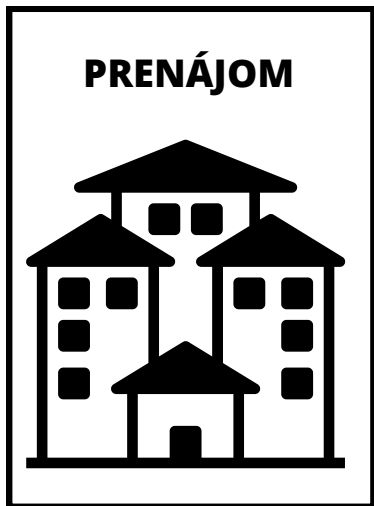

Karty s pokynmi pre prvú skupinu. Pri štvrtej karte sa učiteľ zahrá na danú rodinu a odovzdá skupine 200 eur za prenájom. Skupina si odloží jednu kartu s nájomným do peňaženky (signalizuje príjem peňazí).

<p>Vyber si NEHNUTEĽNOSŤ, do ktorej sa oplatí investovať. Kúp ju a sleduj, ako ti zarába peniaze.</p> <p>1</p>	<p>Usporiadaš veľkú rodinnú oslavu. Budeš potrebovať objednať nejaký catering - koláče, chlebíčky, nápoje a iné. Kde by sa to dalo zohnať, aby to bolo čo najbližšie? Najlepšie priamo vo vašej obci.</p> <p>2</p>	<p>O svojich hostí sa treba postarať nielen na oslave, ale aj po nej. Budeš potrebovať porozvážať všetkých hostí po oslave domov do okolitých obcí. Tvoj známy z vašej obce vlastní väčšie auto. Zisti, koľko by stála táto jeho služba.</p> <p>3</p>	<p>Jedna mladá rodina zareagovala na tvoj inzerát o ponuke prenájmu. Podpísali ste zmluvu na rok. Budú ti platiť mesačne, preto teraz prijímaš nájomné na 1 mesiac dopredu.</p> <p>4</p>
---	---	--	---

Tieto karty skupina pri predaji necháva seba, aby na konci hry vedeli, koľko zarobili vďaka svojej investícii.

 <p>200</p> <p>prenájom</p>	 <p>200</p> <p>prenájom</p>	 <p>200</p> <p>prenájom</p>	 <p>200</p> <p>prenájom</p>
--	---	--	---

Tieto karty skupina pri predaji odovzdáva kupujúcemu, aby ten vedel, čo kúpil. Kupujúci nemusí na konci hry riešiť, koľko minul, len koľko zarobil na svojej investícii.

<p>PRENÁJOM</p> 	<p>PRENÁJOM</p> 	<p>PRENÁJOM</p> 	<p>PRENÁJOM</p>
---	--	---	--

2.skupina - vlastníci AUTA

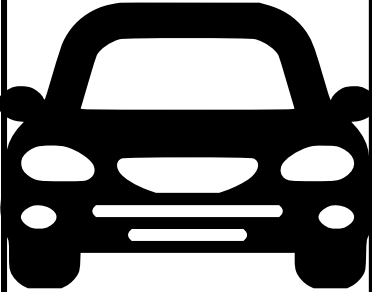

Karty s pokynmi pre druhú skupinu. Pri druhej karte si nezapadni uvedomiť, že platíš za 2 mesiace. Skupina, ktorá ti nájom poskytne, ti odovzdá 2 karty bez sumy a odloží si 2 karty so sumou 200 eur.

<p>Ponúkli ti veľmi výnosnú prácu, na ktorej budeš výborne zarábať. Podmienkou však je MAŤ VLASTNÉ AUTO, ktoré potrebuješ pri práci využívať. Investuj do kúpy auta a sleduj, aké výhody ti to prinesie.</p> <p style="text-align: center;">1</p>	<p>Tvoji blízki žijú v zahraničí. Na Slovensku sa rozhodli stráviť letné prázdniny. Na toto obdobie zháňajú krátkodobé ubytovanie. Nájdeš nejaký podnájom čo najbližšie k vašej obci?</p> <p style="text-align: center;">2</p>	<p>Pamätáš si, ako si musel investovať do kúpy auta, aby si mohol získať výhodnú prácu? Vďaka tomu autu teraz nielenže dobre zarábaš vo svojej práci, ale tiež auto využívaš na iné účely, ktoré ti tiež prinášajú nemalé zarábky. Teraz si už môžeš dovoliť kúpiť si malý stavebný pozemok a postupne vybudovať lepšie bývanie.</p> <p style="text-align: center;">3</p>	<p>Na vybudovanie bývania potrebuješ pomoc murára. Poobzeraj sa po dobrom murárovi, ktorý ti postaví hrubú stavbu. Veľa iných prác si vieš urobiť svojpomocne. Kúpiš si tiež vedľajší pozemok - ornú pôdu, aby ste boli čo najviac sebestační a vedeli si s rodinou všeličo vypestovať.</p> <p style="text-align: center;">4</p>
---	---	---	---

Tieto karty skupina pri predaji necháva seba, aby na konci hry vedeli, koľko zarobili vďaka svojej investícii.

<p style="text-align: center;">200[€]</p> <p style="text-align: center;">sťahovacie služby</p> 	<p style="text-align: center;">100[€]</p> <p style="text-align: center;">rozvoz ľudí</p> 	<p style="text-align: center;">100[€]</p> <p style="text-align: center;">donášková služba</p>
--	--	--

Tieto karty skupina pri predaji odovzdáva kupujúcemu, aby ten vedel, čo kúpil. Kupujúci nemusí na konci hry riešiť, koľko minul, len koľko zarobil na svojej investícii.

<p style="text-align: center;">SŤAHOVACIA SLUŽBA</p> 	<p style="text-align: center;">ROZVOZ ĽUDÍ</p> 	<p style="text-align: center;">DONÁŠKOVÁ SLUŽBA</p>
--	---	---

3.skupina - vlastníci POZEMKOV

Karty s pokynmi pre tretu skupinu.

<p>Ty a tvoji súrodenci ste zdedili POZEMKY - ornú pôdu vo vašej obci. Súrodenci o ňu nemajú záujem, chcú ju radšej predať. Ty však uvažuješ lepšie a rozhodneš sa, že im vyplatíš ich podiely a pôdu si tak "odkúpiš" iba pre seba. V obci predsa žijú viacerí poľnohospodári, oplatí sa investovať do pozemkov, ktoré si oni budú od teba prenajímať.</p> <p style="text-align: center;">1</p>	<p>Vlastníš niekoľko pozemkov ornej pôdy. Poľnohospodári si ju od teba prenajímajú a prináša ti to zisky. Avšak ty si uvedomíš, že stavebný pozemok vynáša lepšie. Využiješ služby <u>stavebnej firmy</u> na zameranie a prerozdelenie pozemkov. Z niektorých urobíš stavebné pozemky.</p> <p style="text-align: center;">2</p>	<p>Doteraz si žil na druhom konci Slovenska, ale keďže tu vlastníš toľko pôdy, rozhodneš sa tu ostať. Zaplatíš teda <u>murára</u>, ktorý ti príde postaviť dom na jeden z tvojich stavebných pozemkov. Dovtedy však nemáš kde bývať, a tak si zaplatíš <u>podnájom</u>, ktorý budeš platiť mesačne. Zaplať za jeden mesiac.</p> <p style="text-align: center;">3</p>	<p>Po presťahovaní sa do nového domu urobíš záhradnú párty pre všetkých priateľov. Manželka má veľa starostí s prípravou takej veľkej hostiny, preto ju trochu odbremeniš a rozhodneš sa koláče objednať od <u>cukrárky</u>. Tá z vedľajšej dediny je preslávená najlepšimi koláčmi v okolí.</p> <p style="text-align: center;">4</p>
--	--	---	--

Tieto karty skupina pri predaji necháva seba, aby na konci hry vedeli, koľko zarobili vďaka svojej investícii.

<p style="text-align: center;">400</p> <p style="text-align: center;">predaj ornej pôdy</p> 	<p style="text-align: center;">700</p> <p style="text-align: center;">predaj stavebných pozemkov</p> 	<p style="text-align: center;">700</p> <p style="text-align: center;">predaj stavebných pozemkov</p>
--	---	--

Tieto karty skupina pri predaji odovzdáva kupujúcemu, aby ten vedel, čo kúpil. Kupujúci nemusí na konci hry riešiť, koľko minul, len koľko zarobil na svojej investícii.

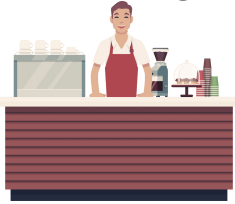
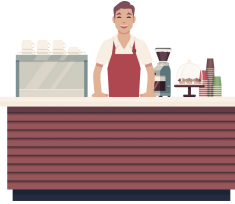

<p style="text-align: center;">ORNÁ PÔDA</p> <p style="text-align: center;">predaj</p> 	<p style="text-align: center;">STAVEBNÝ POZEMOK</p> 	<p style="text-align: center;">STAVEBNÝ POZEMOK</p>
---	--	---

4.skupina - vlastníci FIRMY - nehmotná investícia

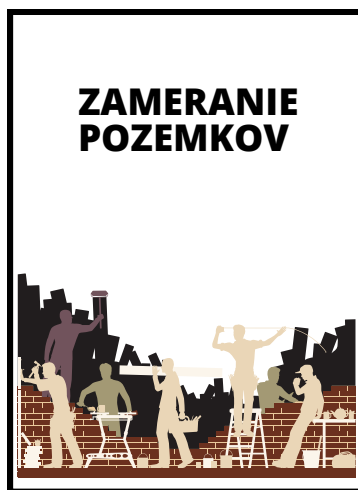
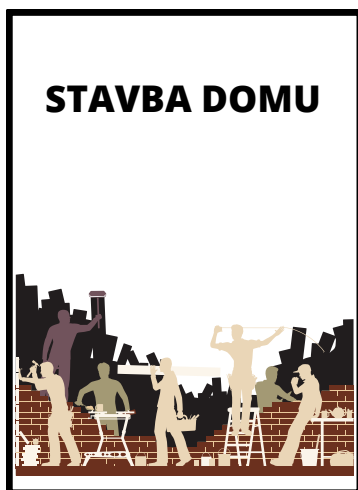
Karty s pokynmi pre štvrtú skupinu.

<p>Vyštudovala si cukrárenskú výrobu a tvoj manžel stavebnú výrobu. Vaším snom je jedného dňa podnikáť vo vlastnej firme. To však nejde len tak zo dňa na deň. Aby ste sa mohli pustiť do podnikania, potrebujete nejaký VSTUPNÝ KAPITÁL na nákup všetkého potrebného. Je to na začiatok istá investícia, ale verte, že do budúcnosti sa to oplatí. Navyše, túto prácu viete vykonávať aj doma, takže na priestoroch výrazne ušetríte.</p> <p style="text-align: center;">1</p>	<p>Vo vašej obci si zatiaľ jediná, ktorá sa stará aj o catering pri rôznych oslavách a robíš najkrajšie torty v širokom okolí. Zatiaľ nemáš žiadnu konkurenciu, objednávky sa ti začali hrnúť a ty už potrebuješ väčšie priestory. Poobzeraj sa po dobrom mieste, kde by si mohla nielen pripravovať objednávky, ale tiež vítať svojich spokojných zákazníkov. Prvým krokom je kúpa pozemku, aby ste si mohli vybudovať vlastné priestory. Tie potom poslúžia aj manželovej stavebnej firme.</p> <p style="text-align: center;">2</p>	<p>Kúpili ste stavebný pozemok a tvoj manžel, ako šikovný stavbár, vám postavil krásne priestory pre vás oboch. Bude tam sídliť tvoja cukráreň a tiež jeho malá stavebná firma. K sťahovaniu však budete potrebovať pomoc. Zaplatíte známemu, ktorý vám to na svojej dobrave všetko raz-dva prevezie.</p> <p style="text-align: center;">3</p>	<p>Niektorí tvoji zákazníci si občas vyžadujú, aby si im objednávku priviezla domov. Ty nemáš vodičák. Oslovíš teda známeho, ktorý má dobrú dobru, aby ti príležitostne previezol objednaný tovar k tvojim zákazníkom. Samozrejme, za jeho službu mu zaplatíš.</p> <p style="text-align: center;">4</p>
---	---	--	---

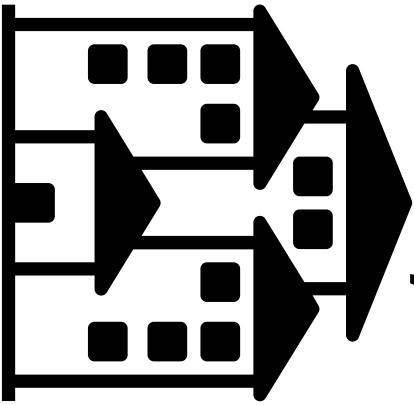
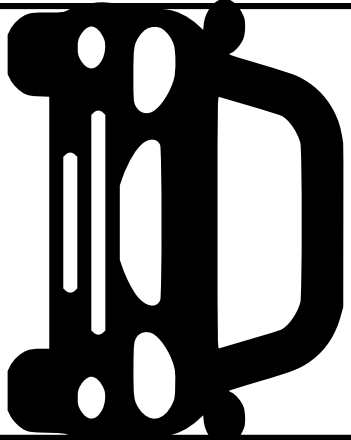
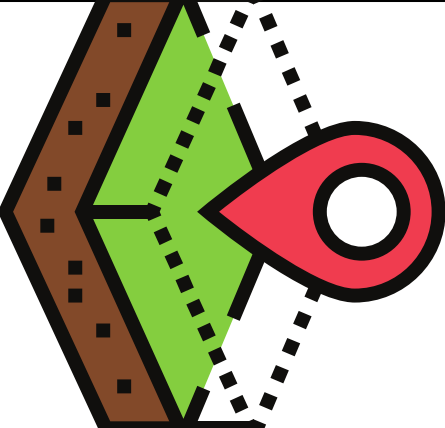

Tieto karty skupina pri predaji necháva seba, aby na konci hry vedeli, koľko zarobili vďaka svojej investícii.

<p style="text-align: center;">200</p> <p>cukrárska výroba - catering</p> 	<p style="text-align: center;">100</p> <p>cukrárska výroba - pečenie koláčov</p> 	
<p style="text-align: center;">500</p> <p>stavebné práce - hrubá stavba</p> 	<p style="text-align: center;">1000</p> <p>stavebné práce - stavba domu</p> 	<p style="text-align: center;">300</p> <p>stavebné práce - zameranie pozemkov</p>

Tieto karty skupina pri predaji odovzdáva kupujúcemu, aby ten vedel, čo kúpil. Kupujúci nemusí na konci hry riešiť, koľko minul, len koľko zarobil na svojej investícii.

Tieto karty slúžia na označenie skupín, skupina si ich pri prvom kole hry po kúpe vystaví na svojom stole na viditeľné miesto.

	 <p>NEHNUTEĽNOSŤ 1 000,-</p>		
	 <p>AUTO 500,-</p>		
	 <p>POZEMKY 700,-</p>		
	 <p>FIRMA 1 000,-</p>		

Kognitívny cieľ:	Rozlišovať dôležité pojmy v oblasti finančnej gramotnosti. Vysvetliť pojmy riziko, poistenie, rozlišovať pojmy poistenc a poisťovateľ, nehnuteľnosť a domácnosť, zodpovednosť za škodu, povinné a nepovinné, životné a neživotné poistenie.
Afektívny cieľ:	Vyjadriť vhodným spôsobom svoj názor a vypočúť si názor iných, nieť zodpovednosť za svoju prácu a vedieť ju primerane zhodnotiť, prezentovať svoje postoje, argumentovať. Spolupracovať v skupine. Uvedomiť si dôležitosť poistenia zdravia, majetku a znížiť tak rôzne druhy rizík spojených s nepredvídateľnou udalosťou. Kriticky a zodpovedne rozhodnúť, vybrať najlepšie riešenie za daných podmienok.
Psychomotorický cieľ:	Priradiť správne odpovede, vytvoriť maketu domu, auta, manipulovať s peniazmi, riešiť úlohy v podľa pokynov, manipulovať s kartami pojmov a priradiť na správne miesto.
Časová dotácia:	3 vyučovacie hodiny (135 min)
Počet žiakov:	Lubovoľný počet žiakov. Žiaci budú pracovať v skupinách.
Cieľová skupina:	žiaci špeciálnej základnej školy
Medzipredmetové vzťahy:	matematika, slovenský jazyk – čítanie s porozumením, pracovné vyučovanie, etická výchova
Pomôcky:	písacie potreby, farbičky, výkres A3, lepidlo, lepiaca páska, rolky od toaletného papiera, papierové kuchynské rolky, vrchnáky z plastových fliaš, obojstranná lepiaca páska, nožnice, kalkulačky, vyrobené makety domu, auta, pojmy zaliate vo fólii, dáždník, igelitové vrecúško, letáky s ponukami rôznych druhov poistenia
Priebeh aktivít:	V úvode sú žiaci oboznámení s cieľom a priebehom aktivít. Žiaci môžu pracovať v skupinách alebo vo dvojiciach pri menšom počte žiakov. Hodnotenie jednotlivých úloh – body alebo peniaze (makety bankoviek a mincí), ktoré budú potrebovať pri rodinnom mesačnom rozpočte a pravidelnom mesačnom platení poplatku=poistného poisťovní. Na začiatku rozdelíme žiakov do skupín. Každá skupina predstavuje jednu rodinu. Každá skupina si vyberie jedného žiaka, ktorý ich bude zastupovať, ale môžu sa aj v tejto funkcii striedať.
1.aktivita:	<i>Tak toto sme nechceli</i> Vlastná prezentácia (viď prezentácia <i>Tak toto sme nechceli</i>). Žiakom dáme pokyn k pozornému sledovaniu prezentácie, z ktorej vyplynie obsah preberanej témy. Žiaci si pozrú prezentáciu – ukážky nešťastných udalostí z prostredia blízkeho žiakom a živelné katastrofy, havárie, úrazy.

V motivačnej časti diskutujeme so žiakmi o tom, čo videli, čo sa stalo (z vlastnej skúsenosti žiakov), žiaci uvádzajú príčiny videných udalostí (požiar ich domov), žiaci zdôvodňujú zodpovednosť za požiar a navrhujú riešenia, ako im zabrániť či predísť.

2.aktivita:

Dáždnik

Scénka zameraná na vysvetlenie pojmov riziko – poistenie. Dohodnutej osobe (figurantke) zazvoní telefón. Následne oznámi všetkým v triede, že musí odísť a začne hľadať dáždnik. Učiteľ jej kladie otázku s údivom, na čo ten dáždnik potrebuje, keď svieti slnko. Zadáme úlohu žiakom, či to vedia vysvetliť. Učiteľ vedie so žiakmi diskusiu, vysvetľuje žiakom pojem poistenie a riziko – ako byť pripravený na nepredvídateľné okolnosti, ktoré nás môžu kedykoľvek v živote postretnúť. Dáždnikom sa asistentka poistila pred možným rizikom, ktoré môže, ale nemusí nastať – dažďom. Žiakom zadáme úlohu do skupín, aby opísali podobné situácie, v ktorých sa ocitli (ocitajú) a nemôžu sa na nich vopred pripraviť. Na základe situácií, ktoré sa udiali, dostanú pomôcku – slovo, ktoré im má pripomenúť nedávnu udalosť (autobus a cesta do školy, školský výlet, dopravná nehoda, zápalky, žehlička). Žiaci v skupinách diskutujú, následne hovorca alebo priamy účastník udalosti prezentujú situácie, v ktorých sa ocitli.

Príklady: V autobuse si nesadli, šofér prudko zabrzdil, došlo k pádu a zraneniu – ako predísť riziku zranenia, pádu – poistiť sa sadnutím na sedadlo. Na školskom výlete je žiakovi P. v autobuse zle, preto sa poistí igelitovým vrecúškom pred rizikom zvracania. Zápalky – rodičia ich pred malými deťmi neukryli a riziko požiaru nepoistili. Mama zabudla vypnúť žehličku a odišla do obchodu – riziko požiaru.

3.aktivita:

Úraz

Žiaci si pozrú ešte raz slidy z prezentácie (*Tak toto sme nechceli*), kde došlo k úrazom. Učiteľ diskutuje so žiakmi o situáciách, ktoré ovplyvniť vieme, inokedy nevieme.

4.aktivita:

Scénka

Asistentka (figurantka) sa rozhodne ísť k oknu a zatvoriť ho. Nešťastnou náhodou sa potkne o stoličku a spadne. Všetci sú prekvapení a chvíľu je ticho, asistentka ostáva na zemi. Učiteľka ju skontroluje, poskytne PP, dvihne, posadí na stoličku a predstiera volanie lekárskej služby. Učiteľ vedie rozhovor s asistentkou ohľadom úrazu (vyradenie z pracovnej činnosti, človek ostane bez príjmu) a v závere rozhovoru sa opýta, či má uzavreté úrazové poistenie.

Učiteľ diskutuje so žiakmi o tom, ako sa dajú znížiť uvedené druhy rizík, ktoré videli v prezentácii alebo ako sa im dá úplne vyhnúť. Žiaci navrhujú riešenie, ktoré prezentujú hovorcovia skupín. Výsledkom diskusie je podstata a význam poistenia, zdôvodnenie dôležitosti poistenia toho najcennejšieho - zdravia a života. Doplníme, že ide o dobrovoľné poistenie a riziká osoby (poistenca) preberá na seba poisťovňa za pravidelný mesačný poplatok od poistenca.

5.aktivita:

Poisťovne Príloha 1

Žiaci sa oboznámia s logami rôznych poisťovní na Slovensku (viď prezentácia *Logá poisťovní*) – mnohí ich poznajú z reklám z televízie. Žiakom vyhlásime súťaž dvojíc, rozdáme do každej skupiny dve osemsmierky pre dvojice žiakov, v ktorej vyhľadávajú názvy poisťovní v časovom limite. Aktivitu vyhodnotíme.

6.aktivita:

Druhy poistenia Príloha 2

Žiakom pripomenieme úraz asistentky. Diskutujeme so žiakmi o situácii, ktorá sa udiala. Žiaci opisujú udalosť v časovom slede, od pádu, poskytnutia PP, privolania lekárskej služby, ošetrovanie u lekára a straty príjmu z dôvodu práceneschopnosti.

Žiaci v skupinách hľadajú odpoveď na otázku: Kto zaplatí ošetrovanie v nemocnici? Kto zaplatí ošetrovanie v nemocnici za nich, keď ešte nepracujú? Pomôcka - kartička poistenca od zdravotnej poisťovne. Žiaci uvažujú o tom, kto platí zdravotné poistenie za nich, keď ešte nepracujú. Hovorcovia skupín prezentujú návrh svojej skupiny. Vyvodenie záveru - zdravotné poistenie je povinné, za žiakov ho hradí (platí) štát. Učiteľ diskutuje so žiakmi o druhoch poistenia (pojmy: zdravotné, nemocenské, dôchodkové, úrazové, poistenie v nezamestnanosti, invalidné, materská), ktoré postupne žiaci upevňujú na magnetickú tabuľu. Žiaci sa pokúsia roztriediť pojmy na magnetickej tabuli na nepovinné a povinné poistenie.

7.aktivita:

Riziko a druh poistenia Príloha 3

Učiteľ vyhlási súťaž skupín. Skupinám rozdá PL a vysvetlí zadanie úlohy na upevnenie osvojených pojmov. Žiaci v skupinách pracujú spoločne na riešení úloh – vystrihnú riziká a druhy poistenia. Spoločne roztriedia jednotlivé druhy rizík na základe zadanej situácie, priradia druh poistenia a nalepia do PL.

8.aktivita: *Čo by som chcel v budúcnosti vlastniť*

Žiakom v skupinách zadáme úlohu napísať tri veci, ktoré by chceli mať, ktoré by si chceli kúpiť, keď už budú dospelými. Jeden žiak zo skupiny zapisuje tri návrhy za každého člena skupiny. Zo všetkých vyberú tri, ktoré sa najviac opakujú (väčšina si priała dom, auto, mobil) a hovorca ich odprezentuje za skupinu.

9.aktivita: *Môj dom, moje auto*

Žiaci budú mať za úlohu v každej rodine vyrobiť jeden dom a auto. Žiaci vo dvojiciach vyrábajú dom podľa vzoru z videoukážky (<https://www.youtube.com/watch?v=rYOQDDf4sOQ>) a auto podľa pokynov učiteľa za pomoci kartónových roliek a vrchnákov z pet fliaš. Učiteľ spolu so žiakmi vyhodnotí aktivitu.

10.aktivita: *Poistenie nehnuteľnosti a domácnosti Príloha 4*

Už vlastníme dom i auto.

Žiakom vysvetlíme, že predísť riziku, aké sme videli v prezentácii, môžeme poistením toho, čo vlastníme = majetku, domu, auta ... Diskutujeme so žiakmi o tom, čo chceme poistiť.

Žiaci v skupinách navrhujú, čo chcú mať poistené. Hovorcovia prezentujú návrhy za skupiny. Žiaci sledujú prezentáciu (viď prezentácia *Nehnuteľnosť, domácnosť*), v ktorej je vysvetlený rozdiel v poisteniach nehnuteľnosti a domácnosti, čo v sebe jednotlivé druhy poistenia zahŕňajú. Vyvolaný žiak prečíta, na čo sa vzťahuje poistenie nehnuteľnosti, ďalší, na čo sa vzťahuje poistenie domácnosti. Jeden zo žiakov z prezentácie vyberie a pomenuje obrázok a jeho poškodenie (napr. strecha domu poškodená víchricou, pokazená chladnička, krádež bicykla z garáže, rozbité okno...). Skupinám zadáme úlohu, aby rozhodli, ktoré poistenie sa týka uvedených škôd. Členovia jednotlivých rodín spoločne diskutujú, uvažujú a rozhodujú, vyberajú jednu z dvoch ponúkaných možností. Na pokyn alebo po uplynutí časového limitu hovorca skupiny dvihne kartičku, na ktorej sa dohodli. Oranžová kartička - poistenie domácnosti, žltá kartička - poistenie nehnuteľnosti (kartičky je možné vytlačiť na farebný papier). Hovorca zdôvodní výber vysvetlením rozdielu medzi poistením nehnuteľnosti a poistením domácnosti. Žiaci sa pokúsia vysvetliť rozdiel medzi životným a neživotným poistením.

11.aktivita:

Upevnenie nových poznatkov a pojmov Príloha 5

Žiakom rozdáme PL a vysvetlíme zadanie úlohy. Žiaci majú rozhodnúť, ktorý druh poistenia sa vzťahuje na uvedené škody na majetku (nehnuteľnosť/domácnosť) a určiť typ poistenia (životné/neživotné). Vyhodnotenie aktivity spoločne so žiakmi.

12.aktivita:

Havarijné poistenie auta Príloha 6

Učiteľ diskutuje so žiakmi o autách – aké auto sa im páči, akú značku auta by chceli mať, či ich rodina vlastní auto. Žiakom zadáme úlohu určiť, čo je nevyhnutnou podmienkou vlastníka auta, aby ho mohol používať napr. na cestu do práce, na nákupy a pod. Riadeným rozhovorom žiakov privedieme k vyvodu typu poistenia – povinné zmluvné poistenie (PZP). V rámci diskusie žiaci zdôvodňujú povinnosť platiť PZP a dobrovoľnosť havarijného poistenia.

Skupinám žiakov rozdáme pracovný list, vysvetlíme neznáme pojmy a zadáme úlohu:

a) jednotlivé skupiny si majú vybrať z ponuky Balíka M, L, XL a zdôvodniť svoj výber prostredníctvom hovorcu,

b) žiaci majú uvažovať a zistiť, čo dôležité v poistení chýba, čo by si určite mali dať poistiť (chýba poistenie čelného skla).

13.aktivita:

Čo s nasparenými peniazmi z rodinného rozpočtu? Príloha 7

Učiteľ každej skupine rozdá pracovný list a žiakom vysvetlíme zadanie. Žiaci pracujú v skupinách, navrhujú, rozhodujú o financiách a skutočných výdavkoch rodiny. Úlohou žiakov v skupinách je správne spočítať všetky príjmy a výdavky rodiny a prijať správne rozhodnutie, čo urobia so skutočnou pravidelnou mesačnou úsporou. Skupiny sa rozhodujú, či poistiť dom alebo auto, či ostať bez poistenia, podľa finančných možností rodiny a podľa ponuky. Agent poisťovne obchádza jednotlivé rodiny s ponukou poistenia a letáčikmi od poisťovní. Po rozhodnutí poistiť dom či auto uzavru (fiktívnu) poistnú zmluvu a odovzdajú zo svojej rodinnej peňaženky poistnú sumu za 5 rokov.

Rozhodnutie s argumentáciou prezentuje hovorca každej skupiny.

Príklady: dve rodiny poisťujú dom, jedna auto, jedna bez poistenia:

1. rodina z mesačnej úspory na poistenie domu 80 €...80x12x5

2. rodina z mesačnej úspory na poistenie domu 50 €...50x12x5

3. rodina z mesačnej úspory na poistenie auta PZP=98€, HP=340€
438€...438x12x5

1.rodine víchrica zobrala strechu. Zástupcovia rodiny prišli do poisťovne spísať poisťnú udalosť – na základe poisťnej zmluvy im poisťovňa vyplatila čiastku 3 800€

2.rodine víchrica zničila strechu – poisťovňa rodine vyplatila 2 300€

3.rodina – nákladné auto dostalo šmyk, havarovalo a zachytilo ľavú stranu – poisťovňa vyplatila z HP za škodovú udalosť 10 240€

4. rodina – nepoistená – po víchrici a zničenej streche nedostala nič, neboli poistení, všetko si musia hrať z vlastných prostriedkov, či pôžičky.

Nasleduje zhodnotenie aktivity a vyvodenie záverov. Žiaci diskutujú o tom, či jednotlivé rodiny urobili správne rozhodnutie a diskutujú o dôležitosti rôznych druhov poistení.

14.aktivita:

Finančné pojmy Príloha 2

Na začiatku aktivity dostanú žiaci pokyny k splneniu úlohy. Aktivita je zameraná na záverečné zhrnutie – jednotlivé skupiny postupne ukladajú pridelené osvojené pojmy do predpripravenej papierovej plachty – povinné, nepovinné, rizikové poistenie, poistenie nehnuteľnosti a domácnosti.

Poznámka: kvôli prehľadnosti a množstvu pojmov môže byť papierová plachta uložená na zemi.

Záver

V záverečnej časti zhodnotia žiaci navzájom prácu skupín. Učiteľ zhodnotí prácu žiakov.

- ALLIANZ poisťovňa
- AXA poisťovňa (člen skupiny UNIQA Insurance Group)
- ČSOB poisťovňa
- GENERALI poisťovňa
- KOMUNÁLNA poisťovňa
- KOOPERATIVA poisťovňa
- NN poisťovňa
- UNION poisťovňa
- UNIQA poisťovňa
- VŠEOBECNA zdravotná poisťovňa, a. s.

V	Š	E	O	B	E	C	N	A	Č	I
A	L	L	I	A	N	Z	N	S	D	V
B	V	C	X	Y	I	L	O	V	S	E
F	A	S	D	V	Á	B	E	B	U	R
G	W	E	R	N	N	E	A	N	L	T
H	T	J	U	O	B	G	I	A	I	U
J	K	M	L	P	M	O	M	X	K	I
D	O	F	G	U	N	I	Q	A	H	O
K	O	O	P	E	R	A	T	I	V	A
A	S	G	E	N	E	R	A	L	I	M

DRUH POISTENIA:	V NEZAMESTNANOSTI
POVINNÉ	
NEPOVINNÉ	
SOCIÁLNE	
RIZIKOVÉ	
HAVARIJNÉ	
DÔCHODCOVSKÉ	
SIROTSKÉ	
VDOVSKÉ	
INVALIDNÉ	
NEMOCENSKÉ	
ZDRAVOTNÉ	

nehnutelnosť		nábytok
domácnosť		záplavy
víchrice	pád stromu	
prasknutý vodovod		smrť
búrka	oheň	cennosti
poškodené múry domu		
požiar	úraz	vlámanie
strata dokladov		povodeň
auto-PZP	havária auta	
strata kufra	zmeškanie letu	
úraz s následkami		okná
ovčie kiahne na výlete		

Alica miluje turistiku, má rada hory, chce vyliezť v Tatrách na Lomnícky štít.

Riziko:

Druh poistenia:

Erik sa často doma púšťa do opráv všelijakých prístrojov bez rozvahy.

Riziko:

Druh poistenia:

Mirko býva v Kysaku a v poslednom čase sa Hornád rozvodní, vyleje z koryta.

Riziko:

Druh poistenia:

Veronika rada cestuje a spoznáva exotické krajiny.

Riziko:

Druh poistenia:

nebezpečenstvo úrazu	úrazové poistenie
zničenie domu	poistenie nehnuteľnosti
nákaza exotickou chorobou	cestovné poistenie
zapríčinenie škody na majetku	poistenie zodpovednosti za škodu

POISTENIE NEHNUTEĽNOSTI

kryje škody na vlastných múroch a stenách stavby a zabudovaných veciach

POISTENIE DOMÁCNOSTI

slúži na poistenie toho, čo by z domu vypadlo, keby sme ho otočili naopak

POISTENIE NEHNUTEĽNOSTI

kryje škody na vlastných múroch a stenách stavby a zabudovaných veciach

POISTENIE DOMÁCNOSTI

slúži na poistenie toho, čo by z domu vypadlo, keby sme ho otočili naopak

POISTENIE NEHNUTEĽNOSTI

kryje škody na vlastných múroch a stenách stavby a zabudovaných veciach

POISTENIE DOMÁCNOSTI

slúži na poistenie toho, čo by z domu vypadlo, keby sme ho otočili naopak

POISTENIE NEHNUTEĽNOSTI

kryje škody na vlastných múroch a stenách stavby a zabudovaných veciach

POISTENIE DOMÁCNOSTI

slúži na poistenie toho, čo by z domu vypadlo, keby sme ho otočili naopak

Rozhodni, ktoré poistenie sa týka uvedených škôd na majetku

POISTNÁ UDALOSŤ

zatečená maľovka
odfúknuté oplotenie domu
zhorený vianočný stromček a darčeky
rozbité okno
zhorený koberec
zhorené elektrické vedenie
rozbitý televízor
havarijné pripoistenie auta
pripoistenie úmrtia pri havárii
pripoistenie trvalých následkov po úraze

DRUH POISTENIA

nehnutelnosť – domácnosť
nehnutelnosť – domácnosť
nehnutelnosť – domácnosť
nehnutelnosť – domácnosť
nehnutelnosť – domácnosť
nehnutelnosť – domácnosť
nehnutelnosť – domácnosť
nehnutelnosť – domácnosť
nehnutelnosť – domácnosť
nehnutelnosť – domácnosť

Pod ktorý typ poistenia patria nasledujúce pripoistenia?

havarijné pripoistenie auta	životné – neživotné
pripoistenie kritických chorôb (infarkt, rakovina...)	životné – neživotné
pripoistenie úmrtia pri havárii	životné – neživotné
pripoistenie proti krádeži batožiny	životné – neživotné
pripoistenie trvalých následkov po úraze	životné – neživotné

Ponuka havarijného poistenia auta od poisťovne Generali

BALÍK	M	L	XL
Limit poistného plnenia PZP: Škoda na zdraví	5,24 mil. €	6 mil. €	10 mil. €
Limit poistného plnenia PZP: Materiálna škoda	1,05 mil. €	6 mil. €	10 mil. €
Asistenčné služby KLASIK	x	x	x
Úraz dopravovaných osôb		x	x
Živel a hlodavec		x	x
Výtlk		x	x
Asistenčné služby PREMIUM			x
Stret so zverou			x
Pneumatiky			x

V cene poistného vám vždy zohľadníme aj predchádzajúci bezškodový priebeh.

Členovia rodiny	Skutočné príjmy
otec	800 €
matka	€
prídavky na dieťa	€
brigády	€
Spolu	€

Skutočné príjmy	€
Skutočné výdavky	€
Skutočná úspora	€

ČO S ÚSPOROU?

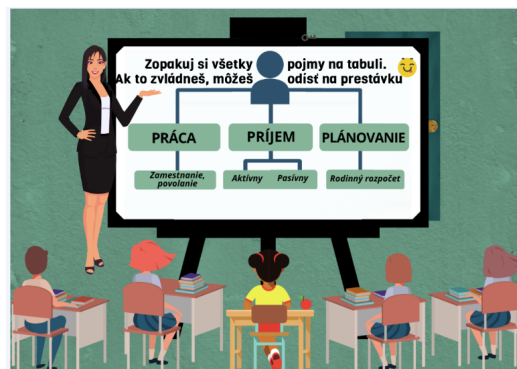
Popis výdavku	Skutočné výdavky
elektrina	
voda	
internet	
potraviny	
mobily	
tankovanie	
cestovné	
oblečenie	
obuv	
drogéria	
úver	
reštaurácia	
lieky	
Celkom výdavky	€

9. PLÁNOVANIE, PRÍJEM, PRÁCA - TVORBA ROZPOČTU

Kognitívny cieľ:	Rozlišovať dôležité pojmy v oblasti finančnej gramotnosti. Rozlišovať aktívny a pasívny príjem. Uvedomiť si dôležitosť zostavenia plánu finančného hospodárenia rodiny. Určiť dôležitosť rôznych výdavkov pre fungovanie rodiny a znížiť tak riziko zadlžovania rodiny.
Afektívny cieľ:	Koordinovať a spolupracovať v skupine.
Psychomotorický cieľ:	Rozvíjať digitálnu gramotnosť, orientovať sa v digitálnej únikovej hre a plniť interaktívne úlohy.
Časová dotácia:	1 vyučovacia hodina (45 min)
Počet žiakov:	ľubovoľný počet žiakov
Cieľová skupina:	žiaci špeciálnej základnej školy
Medzipredmetové vzťahy:	matematika, slovenský jazyk - čítanie s porozumením
Pomôcky:	interaktívna tabuľa - spoločná práca na interaktívnej hre, prípade počítače, tablety k samostatnej práci
Priebeh aktivít:	V úvode hodiny sú žiaci oboznámení s cieľmi a obsahom hodiny. Hodina bude prebiehať interaktívne, žiaci budú plniť úlohy v únikovej hre na interaktívnej tabuli. Hodina je zameraná na upevňovanie vedomostí, ktoré sme sa dosiaľ naučili z oblasti finančnej gramotnosti. Interaktívna úniková hra je nasimulovaná ako vyučovacia hodina v triede, kde učiteľka zadá žiakom pokyn, že ak zvládnu splniť všetky úlohy, môžu odísť na prestávku. Na tento pokyn sa viaže záverečná úloha pre žiakov, kedy budú chcieť "odísť z triedy", pričom trieda bude zamknutá a oni budú mať za úlohu nájsť kľúč. Ak chcú dvere otvoriť, musia splniť ešte záverečnú úlohu a vylúštiť šifru. Interaktívna hra prebieha intuitívne, žiaci postupne prídu nato, čo majú robiť.

Téma dnešnej hodiny je prepojená s inými, už prebratými témami, preto sme ju zamerali na opakovanie a upevňovanie vedomostí. Témy sú znázornené na tabuli (v interaktívnej hre), kde sa pod každým pojmom skrýva nejaká úloha, ktorou si preveria vedomosti súvisiace s daným pojmom.

Ukážka interaktívnej únikovej hry

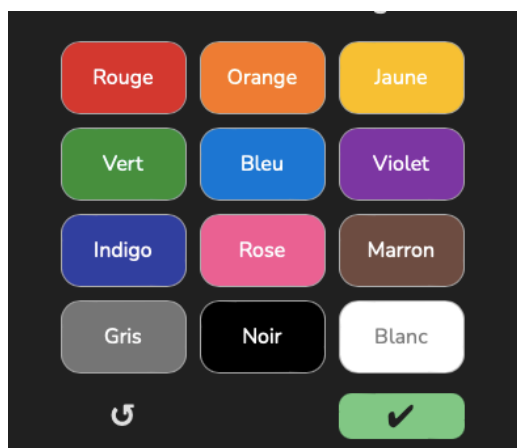
Žiaci prechádzajú myšou po pojmovej mape a tam, kde sa skrýva úloha, sa ukáže ikonka ruky. So žiakmi si najskôr zopakujeme daný pojem, následne plnia úlohu.

Po splnení jednotlivých úloh je potrebné kliknúť na modrý krúžok vpravo dole a následne sa objaví indícia. Žiaci budú získavať rôzne indicie po splnení každej úlohy. Indície sú vo forme peňažnej odmeny. Je potrebné si indicie po poradí zapisovať, v prípade, že disponujete hracími peniazmi, dá sa pracovať priamo s nimi a odovzdať tímu odmenu vo forme bankovky. Ak budete žiakom odovzdávať bankovky, je nutné odovzdávať bankovku v presnej sume, nie vyskladanú z nižších bankoviek. Tieto bankovky im na konci majú pomôcť vylúštiť šifru.

Indície: 10 eur, 20 eur, 100 eur, 200 eur.

Šifra (farby bankoviek, žiaci by nato mali prísť sami): červená, modrá, zelená, žltá.

Ukážka šifry

V závere hry, po vylúštení šifry, sa žiakom na obrazovke zobrazí obrázok s gratuláciou k výborným schopnostiam z oblasti finančnej gramotnosti.

Interaktívna úniková hra:

<https://view.genial.ly/64344702820b080017a27b05/interactive-image-interactive-image>

Kognitívny cieľ:	Vysvetliť pojmy „spotrebiteľ“, „zodpovedný“, „šetriť“. Spoznať spôsoby, ako nakupovať zodpovedne. Porovnať produkty na našom trhu.
Afektívny cieľ:	Vybrať spomedzi návrhov - kde je najvýhodnejšie nakúpiť za určitých podmienok - porovnávať. Prejaviť svoj názor na šetrenie pri nakupovaní.
Psychomotorický cieľ:	Doplniť rýmy v piesni „Idze Feri idze“. Vyberať správne odpovede na monitore interaktívnej tabule. Používať správne kalkulačku.
Časová dotácia:	2 vyučovacie hodiny (90 min)
Počet žiakov:	Lubovoľný počet žiakov. Žiaci budú pracovať v skupinách.
Cieľová skupina:	žiaci špeciálnej základnej školy
Medzipredmetové vzťahy:	matematika, hudobná výchova, slovenský jazyk a literatúra, etická výchova
Pomôcky:	edukačná hra „Môj obchod“ (3x), potraviny k hre na nakupovanie – múka, cukor, vajcia, keksík, mlieko, cenovky k obchodom, názvy troch obchodov (LIDL, KAUF LAND, TESCO – ktorými sú označené tri obchodné stánky), nákupné zoznamy, ukážky akciových štítkov, resp. pútačov „AKCIA“, akciový štítok 3 za cenu 2, interaktívna tabuľa k prezentácii, podľa možnosti gitara, strofy piesne s vynechanými slovami + slová na doplnenie, ľubovoľné odmeny za jednotlivé aktivity, papieriky so správnymi i nesprávnymi charakteristikami spotrebiteľa Ferka + štipce na pripínanie vyselektovaných správnych charakteristík, výučbový program Finančná gramotnosť pre I. stupeň a Finančná gramotnosť pre II. stupeň, kalkulačky
Priebeh aktivít:	V úvode učiteľ privíta žiakov a oboznámi ich stručne s témou a cieľmi hodiny. Žiaci sú rozdelení do skupín.
1.aktivita:	<p>Motivačná aktivita - predstavenie Ferka - spotrebiteľa</p> <p>Prvá strofa piesne „Idze Feri, idze“ (na melódiu piesne „Idze poštar, idze“). Doprovod – gitara.</p> <p>/: Idze Feri idze, peňeži vun neše:/ /: Idze vun do Tesca, do Tesca, na šicko, co mu doma treba, bandurki, mliko i jogurti, pre rodzinu :/</p> <p>Učiteľ najprv prečíta prvú strofu piesne (viď prezentácia <i>Finančná zodpovednosť spotrebiteľa</i>), následne ju zahrá na gitare (prípadne inom hudobnom nástroji) a zaspieva ju. Nakoľko žiaci melódiu piesne poznajú, môžu sa čítajúc text pripojiť k spevu.</p>

2.aktivita: *Finančná zodpovednosť spotrebiteľov – Ferko spotrebiteľ*

Učiteľ na postavičke Ferka vysvetľuje pojmy „spotrebiteľ“, „zodpovednosť“, „šetrienie“. Ferko je fyzická osoba, nakupuje pre osobnú spotrebu, je chránený legislatívou (napr. má právo reklamovať nakúpené výrobky a služby), nie je podnikateľ. Žiaci aktívne počúvajú.

3.aktivita: *Fixácia charakteristík spotrebiteľa Príloha 1*

Žiak dobrovoľník predstavuje Ferka spotrebiteľa – ostatní žiaci na neho za pomoci štipcov pripínajú len správne charakteristiky napísané na lístočkoch. Učiteľ rozdá každej skupine po 3 lístočky s charakteristikami spotrebiteľa, no i negatívnymi možnosťami, ktoré nie sú správnou odpoveďou (napr., že spotrebiteľ môže klamať, kraďnúť, alebo že spotrebiteľ je podnikateľ). Učiteľ usmerňuje žiakov, pomáha prečítať ťažšie slová, opätovne ich jednoducho vysvetľuje. Žiaci skupinovo pracujú. Vyberajú správne charakteristiky. Správne lístočky jednotlivé skupiny pripnú na figurínu pomocou štipcov. Nesprávne odpovede vyselektujú, no prečítajú všetkým prítomným, aby si aj ostatní uvedomovali, čo je a čo nie je správne.

4.aktivita: *Najvýhodnejší nákup benzínu*

Učiteľ vyzve žiakov pripraviť si tabuľky, kalkulačky, dobrú náladu. V prezentácii nasleduje slide s ponukou benzínu na troch benzínových pumpách. Učiteľ vysvetlí jednotlivé pojmy, oboznámime sa s logami benzínových púmp a cenou benzínu. Určí vstupnú a výstupnú stanicu a žiada žiakov o vyslovenie názoru, kde je pri daných parametroch pre nich nákup benzínu najvýhodnejší. Žiaci si pripravia pomôcky. Pozorne počúvajú zadania vyučujúceho. Žiaci prepočítavajú cenu benzínu, kilometre k nasledujúcej čerpacej stanici. Zhodujú sa na benzínovej pumpe, ktorá je najbližšie a aj benzín je tam lacnejší. Učiteľ vyzýva rozmýšľať. Nakoniec žiakom objasní, že Janovík je, žiaľ, čerpacia stanica na diaľnici, takže by potrebovali mať zakúpenú aj diaľničnú známku. Žiaci si po objasnení skutočnosti s diaľničnou známku uvedomia, že je dôležité naozaj dobre rozmýšľať.

Ukážka cien benzínu

Vtáčkovce
Odpočívadlo Janovík

Slovnaft

Benzín
Natural 1,64 €

9 km

Vtáčkovce
Košice

Shell

Benzín
Natural 1,60 €

18 km

Vtáčkovce
Košice

TESCO

Benzín
Natural 1,59 €

18 km

- 5.aktivita:** ***Kde je najlacnejšia Tatranka***
Učiteľ vyzve žiakov zistiť, v ktorom z našich troch obchodov je najlacnejšia Tatranka. Dôležité je dbať nato, kde sa nachádzajú rôzne akcie, napr. v jednom z obchodov je akcia „3 za cenu dvoch“. Žiaci rozmýšľajú a prichádzajú k správne riešeniu (alternatíva pre mladších žiakov – 1 mlieko – žiadne akcie).
- 6.aktivita:** ***Nákupný zoznam – nakúpte v určenom obchode***
Žiaci dostanú do rúk nákupný zoznam (učiteľ si vytvorí ľubovoľný nákupný zoznam podľa vlastných možností, podľa toho, aké pomôcky môže k aktivite zabezpečiť). Učiteľ určí skupine obchod: LIDL, TESCO, KAUFAND. Ceny v obchodoch sú v eurách i centoch, preto pred plnením úlohy ešte učiteľ preopakuje so žiakmi, akú menu vlastne používame na Slovensku a koľko má jedno euro centov. Pre mladších žiakov a žiakov so stredným a ťažším stupňom MP bola aktivita prispôbená tak, že sa jednotlivé cenovky uvádzali len v celých číslach (teda žiadne centy), taktiež sa nakupuje len po jednom výrobku (nie viac kíl a podobne). V obchode je tentoraz „ukrytá“ aj akcia na múku, no múka nie je lacnejšia. Prečo? Je potrebné, aby si to žiaci uvedomili (a aj v obchodoch si takéto „chytáky“ všimli a nedali sa oklamať). Žiaci si zapisujú jednotlivé ceny, spočítavajú, násobia, ak majú produktov v zozname viac. Výsledok si zapíšu na tabuľku alebo na papier. Za správny výpočet nasleduje odmena.
- 7.aktivita:** ***Nákupný zoznam – nakúpte čo najlacnejšie***
Žiaci pracujú s tým istým nákupným zoznamom. Tentoraz nekupujú v určenom obchode, ale snažia sa nakúpiť čo najlacnejšie. Sumu nákupu následne porovnajú s nákupom, ktorý urobili v predchádzajúcej úlohe. Učiteľ vysvetlí, že máme „fiktívnu“ situáciu, že sa všetky tri obchody nachádzajú hneď vedľa seba. Preto si môžeme vyberať, kde je tovar najlacnejší, a tak ušetriť. Žiaci opäť rátajú, všimajú si akcie, snažia sa rozmýšľať, držia v ruke nákupný zoznam, správajú sa slušne voči ostatným skupinám, presne tak, ako to v živote robia ozajstní spotrebiteľia. Na konci aktivity zhodnotíme, že takto treba premýšľať a rozmýšľať aj v skutočnom živote a snažiť sa nakupovať zodpovedne a s rozumom. Žiaci by sa mali tentoraz dopracovať k rovnakej sume v každej skupine.
- 8.aktivita:** ***Sumarizácia praktických rád pre nakupovanie finančne zodpovedných spotrebiteľov***
Prostredníctvom obrázkov a dopĺňajúceho textu v prezentácii učiteľ predstavuje ďalšie rady, ako zodpovedne a rozumne

nakupovať, používať sedliacky rozum, prepočítavať a porovnávať ceny za kilogram, za liter, či za kus, nakupovať toľko, koľko sa doma zje, neplytváť ani peniazmi, vyberať výrobky bez obalov a pomáhať tak chrániť planétu, konzumovať menej, dávať veciam druhú šancu (bazáre, second handy...). Prezentácia otvorená diskusii na tému tipov zodpovedného a rozumného nakupovania žiakom pomáha opäť nadobúdať schopnosť byť zodpovedným spotrebiteľom.

9.aktivita: *Úlohy z výučbového programu Finančná gramotnosť pre I. stupeň a Finančná gramotnosť pre II. stupeň*

Učiteľ predstaví túto interaktívnu cvičebnicu zameranú na získanie dostatočných finančných zručností využiteľných v reálnom živote. Na interaktívnej tabuli opäť primerane zaradeniu a schopnostiam žiakov vyberá témy. Ide napríklad o úlohy Práva spotrebiteľa, Výhodný nákup, Rozhodovanie pri nákupe, Obchodné praktiky a iné. Mladší žiaci a žiaci so stredným a ťažším stupňom MP za asistencie vyučujúceho a asistenta pracujú na úlohách z Finančnej gramotnosti pre I. stupeň. Starší žiaci a žiaci s ľahkým stupňom MP pracujú s programom Finančná gramotnosť pre druhý stupeň. Žiaci interagujú, snažia sa správne zodpovedať otázky a riešiť dané úlohy. Aj zlé odpovede nás posúvajú ďalej a ukazujú nám nové obzory.

10.aktivita: *Ferko spotrebiteľ – fixácia a doplnenie*

Za pomoci prezentácie učiteľ opakovaním dôležitých informácií a nadmerným zvýrazňovaním informácií pridáva ku charakteristikám Ferka spotrebiteľa napr. dôležitosť ovládania čítania, písania, počítania, dôležitosť rozmyšľania pri nakupovaní, zodpovednosť, nekupovať všetko, čo chcem, ale predovšetkým to, čo potrebujem a iné.

11.aktivita: *Doplň rým v ďalších strofách piesne Príloha 2*

Učiteľ rozdá každej skupine tri strofy našej piesne, kde chýbajú tri slová, ktoré sú na samostatných lístočkoch. Stačí nájsť pre ne to pravé, vhodné miesto a nalepiť. Tak bude pieseň kompletná. Žiaci si v skupinách čítajú text a snažia sa správne uložiť tri dané slová. Najrýchlejšia skupina (so správnym uložením) je opäť odmenená ľubovoľnou odmenou.

Záver: *Záverečná pieseň o Ferkovi – spotrebiteľovi*

Záverečná pieseň o Ferkovi spotrebiteľovi, záverečné poďakovanie, spočítanie nazbieraných odmien, vyhodnotenie súťaže a odovzdanie cien skupinám. Všetci zúčastnení si spoločne zaspievajú pieseň o Ferkovi – spotrebiteľovi, vysvietenú aj na interaktívnej tabuli. Na záver sa všetci odmenia spoločným potleskom.

Vyber tie správne a pripni ich štipcom na figurínu Ferka spotrebiteľa

NAKUPUJE PRE OSOBNÚ SPOTREBU	JE FYZICKÁ OSOBA	CHRÁNI HO LEGISLATÍVA
MÁ PRÁVO REKLAMÁCIE	JE PODNIKATEĽ	MÔŽE KRADNÚŤ
JE SPOTREBITEĽ	MÔŽE KLAMAŤ	JE ZODPOVEDNÝ A ROZUMNÝ

1. /: Idze Feri idze, peňeži vun neše.:/

/: Idze vun do Tesca, do Tesca, na šicko, co mu doma treba,
bandurki, mliko i jogurti, pre rodzinu. :/

2. /: Idze Feri idze, papir sebe neše.:/

/: Papir zos zoznamom, zoznamom, žeby nezabudnul ,
a žebi lem toto nakupil, co fakt treba. :/

3. /: Idze Feri idze, pomedži regali.:/

/: Šumne vun počita, počita, co še mu viplaca, ,
co vihodnejše je nakupic, kus ušetric. :/

4. /: Idze Feri idze, nakup domu neše.:/

/: Šumne še snažil rozdumovac, peneži lem tak ,
rozumni je Feri, rozumni, spotrebiteľ.:/

nerozmetovac,

na daco,

viplaca,

Kognitívny cieľ:	Poznať hodnotu nazbieraných čirikiel a správne ich rozpočítať a použiť pri nákupe vecí na školskej burze.
Afektívny cieľ:	Správať sa podľa pravidiel.
Psychomotorický cieľ:	Plynule vykonávať nákupy s použitím školskej meny.
Časová dotácia:	4 vyučovacie hodiny (180 min)
Počet žiakov:	ľubovoľný počet žiakov
Cieľová skupina:	žiaci špeciálnej základnej školy
Medzipredmetové vzťahy:	slovenský jazyk a literatúra, matematika, občianska výchova, pracovné vyučovanie, etická výchova
Pomôcky:	tovar, ktorý tvoria rôzne predmety, výrobky vyrobené žiakmi určené na predaj, napr. náramky, šperky, záložky, mydlá, bižutéria, opasky a iné.
Priebeh aktivít:	Žiakov pred burzou oboznámime s priebehom celej akcie a rozdelíme ich do družstiev. Jednotlivé družstvá majú byť vyvážené, preto odporúčame vytvoriť miešané družstvá, starší žiaci s mladšími a pod. Pred samotnou burzou absolvujeme so žiackymi družstvami niektoré aktivity, aby si žiaci utvrdili potrebné znalosti v oblasti finančnej gramotnosti. Úspešných žiakov, žiakov v skupinách a vo dvojiciach na jednotlivých stanovištiach odmeňujeme školskou menou. Potom pristúpime k samotnej burze. Všetky predmety určené na predaj uložíme do regálov, prípadne môžeme uložiť na lavice, aby ich žiaci dobre videli. Určíme predajcov, ktorí sú zodpovední za predaj tovaru. Všetci žiaci za získanú školskú menu nakupujú tovar, o ktorý majú záujem. Dovoľené je vyjednávať cenu, nakupovať v školskej mene, prípadne zamieňať tovar za iný na základe vzájomnej dohody s predávajúcim. Burza končí vtedy, keď sa predá alebo zamení všetko, čo bolo určené na predaj. Na záver žiaci zhodnotia, čo ich zaujalo na školskej burze, alebo čo by chceli vylepšiť. Alternatívou je zvoliť predajcov tovaru z radov družstiev žiakov, napr. určiť vedúceho družstva, ktorý bude predajcom. V takom prípade vyhodnotíme úspešnosť družstiev tak, že zistíme, kto získal najviac peňazí (školská mena) za predaj tovaru na družstvo.

Záver

V tejto práci sme sa zamerali na problematiku vyučovania finančnej gramotnosti u žiakov s rôznym stupňom mentálneho postihnutia. Na základe prehľadu dostupnej literatúry, ako aj analyzovania úrovne finančnej gramotnosti žiakov v prostredí špeciálnej základnej školy, sme identifikovali niekoľko kľúčových faktorov a prístupov, ktoré sa ukázali ako vhodné a prospešné pre žiakov. Jedným z hlavných faktorov je individualizácia a personalizácia vyučovacieho procesu, ktorá berie do úvahy rôzne stupne mentálneho postihnutia a individuálne potreby žiakov. Dôležité je tiež využívať nové prístupy, informačno-komunikačné technológie i príklady z praktického života, ktoré pomáhajú žiakom s mentálnym postihnutím lepšie porozumieť a orientovať sa vo finančných pojmoch a všeobecne vo svete financií. Veľký vplyv na učenie sa žiakov má aj využívanie rôznych aktivizujúcich metód, zážitkové učenie, inscenácie, hranie rolí, pohybové aktivity, zapájanie multisenzorického vnímania pri riešení úloh, vizuálne podporované vyučovanie, používanie konkrétnych príkladov, názornosť, obmieňanie činností, aby sa žiaci mohli lepšie naučiť praktickému finančnému mysleniu a zručnostiam.

Táto pedagogická skúsenosť a aktivity v nej opísané môžu slúžiť ako inšpirácia pre pedagógov, rodičov, ale aj širokú verejnosť, ktorí sa venujú deťom s mentálnym postihnutím a zaujímajú sa o tému finančnej gramotnosti.

Táto práca bola vytvorená na zdôraznenie významu učenia sa finančnej gramotnosti žiakov s mentálnym postihnutím a veríme, že poskytne cenné informácie a odporúčania na aktivity pri práci s týmito deťmi. Veríme, že rozvíjaním finančnej gramotnosti u žiakov s mentálnym postihnutím sa z nich stanú sebavedomí ľudia, schopní správne sa rozhodovať o svojich financiách a budú disponovať finančnými schopnosťami v takej miere, aby mohli viesť plnohodnotný život.

Autorské práva a použitie dokumentu

Tieto učebné materiály sú duševným vlastníctvom autorov.

Ilustrácie boli použité v súlade s autorskými právami.

Tieto materiály nie je možné šíriť ďalej a poskytovať iným osobám bez súhlasu autorov.

Nie je možné ich šíriť v digitálnej, ani tlačenej podobe s výnimkou využitia na vyučovanie.

Nie je možné ich predávať, ani poskytovať na internete, kdekoľvek publikovať
či akokoľvek sa na nich obohacovať.

Je možné použiť len na osobné účely v rámci vyučovania.

Špeciálna základná škola, Vtáčkovce 2, 044 47 Vtáčkovce

Tento projekt a všetky aktivity s ním súvisiace sú financované z Grantových programov Nadácie NBS
(www.nadacianbs.sk)

